Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 227 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27 ԶԻԼ ՀԻՃՃԷ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ․ երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է․ աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ․ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գաւառներէն հեռագրաց համար Տալեան։

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده (ادره‌لك) غزته‌سى اداره‌سنه

40 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	Համար	Տարեկան	գաճեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	1
Գաւառաց	Համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	Երկիրներ	Տարեկան	ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ			28

Դուրս գրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 փարա

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԼՐԱԳՐՈՅ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

Ցորմէ հետէ Մասիս միացաւ Արեւելքի հետ, և Լրագրոյս Տնօրէնութիւնն ստանձնեց նաեւ Մասիսի հրատարակութիւնը, մերթ ընդ մերթ ազգային մամլոյ մէջ լսելի եղան ցաւակցութեան ու գանգատանաց մեղմիկ ձայներ, որք այնպէս կը ցուցնէին իբր թէ ազգային բազմամեայ թերթ մը մեռած լինէր, կամ չիջած լինէր փարոս մը որ մէկ երրորդ դար շարունակ սփռած էր իւր լոյս ազգային լրագրութեան վրայ։ Կարեւորութիւն չպիտի տայինք այս տեսակ հրատարակութեանց, եթէ վերջերս նմանօրինակ տեսութիւններ ի հրապարակ հանուած չլինէին նաեւ այնպիսի գրիչներու կողմէ զորս կը յարգենք, և որոց բացատրութիւն մը զլանալով քաղաքավարութեան հակառակ շարժած պիտի լինէինք թերեւս։ Արդ, կ'առաջադրենք քննել՝ ըստ կարի հակիրճ բանիւք՝ թէ իրօք մեռած է Մասիս, և Ազգն ստուգիւ կորուստ մ'ըրած է Մասիսի ձուլմամբ Արեւելքի հետ։

Լրագիրք կը հպատակին բնական, տնտեսական և բարոյական նոյն օրինաց որովք կը վարին մարդկային ուրիշ ձեռնարկք և հաստատութիւնք։ Ձեռնարկի մը հեղինակը, հաստատութեան մը պետն, երկար ժամանակ իւր գործին գլուխը կենալէ յետոյ, տկարութեամբ, ծերութեամբ կամ մահուամբ կ'ընայ տեղի տալ ուրիշներու որք շարունակեն նոյն գործ։ Նաեւ, միջման և տակաւ բարւոքման ժամանակի մը մէջ, լաւագոյն հաստատութիւններ, թարմ ոյժերով վարուած, կրնան բռնել նմանօրինակ հաստատութեանց տեղն, և կատարել անոնց պաշտօնը։ Նիւթն, իրը չի կորնչիր, բայց կը փոփոխուի, կը ստանայ նոր ձեւեր, որք աւելի յարմարին փոփոխեալ ժամանակներու։ Հինը նորին տեղի կու տայ, ծերութիւնն՝ երիտասարդութեան, անցեալը՝ ներկային։ — Բնական օրէնք մ'է այս։

Մասիսի ո՛չ մէկ ընթերցող կը յուսար որ այդ լրագիր յաւիտեան պիտի հրատարակուէր նոյն Տնօրէնութեամբ և նոյն ձեւով։ Իւր երկարժամանակեայ գոյութեան մէջ, Մասիս արդէն բազմիցս փոխած էր ձեւեր և հրատարակութեան պայմաններ։ Շաբաթաթերթ եղած էր բազում տարիներ, ապա շաբաթը մի քանի անգամ հրատարակուած էր, և իւր 33 ամեայ գոյութեան մէջ, միայն $5\frac{1}{2}$ տարի օրաթերթ եղած էր։ Ինչպէս բնական էր որ ձեւ փոխէր, անշուշտ օր մ'ալ Տնօրէնութիւն պիտի փոխէր։ Ազգային ո՞ր աշխատաւոր աւելի պէտք ունէր հանգստեան քան ծերունի էֆէնտի Իւթիւճեան։ Այդ երեսուն և երեք տարիներու միայն և նիւթական սըրտամաշ աշխատութիւնք վերջապէս իրենց ֆիզիքական և բարոյական հետքերը թողած էին կորովի կազմուածի մը վրայ իսկ։ Վաստակաբեկ և արդէն հիւանդոտ Տնօրէնն Մասիսի՝ ժամանակէ մ'ի վեր փափաքող էր կարող և վստահելի ձեռաց յանձնելու իւր բազմամեայ գործին շարունակութիւնն։ Արեւելքի Վարչական Խորհրդին համար աւելի պատիւ մ'էր քան թէ ուրիշ բան՝ եթէ անոր նկատմամբ այն վըստահութիւնն ունեցաւ Իւթիւճեան էֆէնտի։

Մասիս, Տնօրէնութիւն փոխելով, վիճակակից եղաւ իւր եւրոպական այն մեծանուն և աշխարհածանօթ եղբարց, որք կէս կամ ամբողջ դարու մը գոյութիւն ունենալով, քանիցս Տնօրէնութիւն և Խմբագրութիւն և երբեմն նոյն իսկ անուն փոխել պարտաւորուած են։ Աշխարհիս մեծագոյն լրագրէն՝ Լոնտոնի Թայմզէն սկսեալ որ մէկ դարու կեանք ունի, ո՛չ մէկ թերթ Մասիսի չափ ապրած է՝ պահելով միշտ նոյն Տնօրէնութիւն և նոյն Խմբագրութիւն։ Ամենքն ալ հպատակած են բնութեան օրինաց և ժամանակին պահանջմանց։

Արեւելքի երեւումն ու գտած յաջողութիւնն եւս արդիւնք են այս մի եւ նոյն օրինաց։ Երիտասարդութիւն մը կար, որ կ'ուզէր թերթ մ'ունենալ, յայտնելու համար իւր կարծիքներ ու զգացումներ և որ նիւթական ու բարոյական ամէն զոհողութիւն յանձն կ'առնուր նոր լրագիր մը հիմնելու համար։ Երբ յայտնի եղաւ թէ Մասիս չէր կրնար շարունակուիլ մի եւ նոյն Տնօրէնութեամբ, Արեւելք պատրաստ յաջորդ մ'եղաւ մեր ազգային մեծանուն թերթին։ Արեւելք, թարմ ոյժերով արձակուած հանապազօրեայ լրագրութեան հրապարակ ասպարէզին մէջ, իրեն օգնական ունեցաւ նաև այն կենսական ոյժեր զորս թողած էր Մասիս, և աչա այսպիսի կազմակերպութիւն մ'ունեցող լրագրոյ մը համար է որ կը համարձակինք բսելթէ ո՛չ միայն կատարելապէս կը լնու այն բաց զոր այլապէս պիտի թողուր Մասիսի անհետացումն, այլ նաեւ իւր տրամադրութեաններքեւ գտնուած միջոցներով կարող կը լինի ըստ ամենայնի առաւել կատարելագործեալ թերթ մը ներկայացնել ընթերցասէր հասարակութեան։ Արեւելքի ամենօրեայ պարունակութիւնը կ'ընդգրկէ բոլոր այն նիւթեր որք սովորաբար կը հրատարակուէին Մասիսի մէջ, և այս՝ առաւել ընդարձակութեամբ և նիւթոց աւելի զանազանութեամբ։

Ժողովուրդն, անձնական և կուսակցական նկատումներէ զերծ այն անկողմնակալ ժողովուրդն, ինն ամիսներէ ի վեր որ կը հրատարակուի Արեւելք, տեսաւ թէ ի՛նչ սկզբամբք կը վարինք մեք։ Ո՛չ մէկ անարժան խնդիր, ո՛չ մէկ անձնական շահ, չէ կրցած և չպիտի կրնայ արձագանգ գտնել այս սիւնակաց մէջ։ Իւր նիւթական վիճակի ապահովութեամբ երաշխաւորուած է նաեւ Արեւելքի բարոյական անկախութիւն. զի կը պնդենք թէ լրագրոյ մը բարոյական անկախութիւնը մեծագոյն մասամբ կախում ունի իւր նիւթական անկախութենէ. — Նախադասութիւն մը, որ նոյնչափ ճիշդ է որչափ երբ բսենք՝ հայ լրագրութեան պատմութիւնն ի վկայութիւն կոչելով՝ թէ բարոյական անկախութիւն չեն կրցած ունենալ այն հայ թերթեր որք նիւթական անկախութեամբ ապահովեալ վիճակ մը չունէին, և երբ փոքր ի շատէ ստացած են բարոյական անկախութիւն մը, այս ալ իրենց նիւթական անկախութեան ուղղակի համեմատութեամբ եղած է։ Արեւելքի ուղղութիւնն է ինչ որ եւրոպական բառով շատ լաւ կը բացատրուի օպօրթիւնիզմ անուամբ. — յառաջդիմական՝ առանց արմատական լինելու, պահպանողական՝ առանց յետադէմ լինելու։ Այսպէս պարտի լինել նաեւ մեր ազգային քաղաքականութիւն։ Այդ եղած էր նաեւ Մասիսի ուղղութիւնն իւր լաւագոյն ժամանակաց մէջ։

* * *

Անոնք որ ամենէն աւելի կը ցաւին Մասիսի ձուլման վրայ, կը գանգատին թէ Արեւելքին հակակշռող թերթ մը չմնաց հրապարակին վրայ։ Արդարեւ կարեւոր խնդիր մ'է այս. բայց զայն յուզողները փոքրիկ սխալ մը կը գործեն։ Երբ Մասիս տարիներէ հետէ կը հրատարակուէր իբրեւ մեծ օրաթերթ, ունէ՞ր իրեն դէմ հայերէն մեծ լրագիր մը, որ կատարէր հակակշռի պաշտօնն։ Ցայտնի է թէ Մասիս երբեք չէ ունեցած այդպիսի մրցակից մը։ Այժմ ալ Արեւելք նոյն կացութեան մէջ է։ Իրողութիւնն այս է թէ հայ ժողովուրդը տակաւին չի կրնար ապրեցնել հայերէն մէկէ աւելի մեծ թերթ։ Եթէ կարենար ապրեցնել, անշուշտ կը հրատարակուէր՝ երբ ամենօրեայ մեծածաւալ լրագրութիւնը Մասիսի մենաշնորհն եղած էր։ Բայց աւաղ, հայ ժողովուրդն հայերէն քանի մը մեծ թերթերու պէտքըն իսկ զգալ չծուիր։ Եթէ զգար, եթէ խնդրանօք սեմանուէր, մտադրութեան անշուշտ կը լինէր։ Բայց թէ՛ նիւթական և թէ՛ բարոյական պատճառներ կան, որովք հայերէն քանի մը մեծ թերթեր չեն կրնար մի եւ նոյն ժամանակ ապրիլ մեր մէջ։ Նիւթական պատճառները ծագում կ'առնուն երկրին տնտեսական վիճակէն։ Պէտք չէ կարծել թէ լրագիր մը լոկ իւր բարոյական ազդեցութեամբ կամ ընթերցողաց շատութեամբ կ'ապրի։ Թերթ մը ապրեցնող մեծագոյն հասոյթն են ծանուցմունք։ Եւրոպայի մէջ թերթեր կը հրատարակուին որոց գինը լոկ թղթին գինն է։ Այսպիսիք ո՛րչափ ալ շատ օրինակ հրատարակուէին՝ չպիտի շահէին։ Բայց ծանուցմունք աչագին հասոյթ մը կը կազմեն։ Արդ, մեր մէջ լրագիրք խիստ քիչ ծանուցում ունին. որովհետեւ ծանուցանելի դրամական, առեւտրական, արհեստական և չահագիտական գործողութիւնք կարի սահմանափակ են ի Թուրքիա։ Միլիոններով համրուող Թուրք ժողովրդեան համար Կ. Պոլսոյ մէջ միայն 3-4 օրաթերթք կը հրատարակուին, Ցունաց համար ալ 2։ Բայց գիտելի եղելութիւն մ'է որ մայրաքաղաքիս եւրոպական գաղթականութիւնն, որ վերջապէս միլիոններով չհամրուիր բնիկ հասարակութեանց պէս, ունի վեց հատ մեծ օրաթերթեր, 40ական փարայի, ամենքն ալ ֆրանսերէն կամ անգլո–ֆրանսերէն։ Պոլսեցի Եւրոպացիք արդէն կը ստանան իրենց հայրենեաց թերթերն. ուստի այդ վեց թերթեր անոնց ազգային կամ մտային պիտոյքը գոհացնելու համար չէ որ կը հրատարակուին։ Բայց ամենամեծ շահաւոր գործեր Եւրոպացւոց ձեռքն են. դրամագլուխներն եւրոպական են, և այս ձեռնարկութիւնք, այս դրամագլուխներ, եւրոպական լեզուներով հրատարակուած տեղական լրագրերու կը կարօտին ծանուցանելու և գործ գտնելու համար. ուստի և կ'ապրեցնեն այդ թերթերը։ Կ. Պոլսոյ եւրոպական թերթերէն և ո՛չ մին իւր տպած օրինակներու գնով կրնար ապրիլ, եթէ առատ ծանուցումներ և տարեկան նպաստներ չստանար եւրոպական հաստատութիւններէ որք գործ ունին Թուրքիոյ հետ կամ Թուրքիոյ մէջ։ Արդ, քանի որ այս պայման կը պակսի հայ լրագրութեան, հայերէն քանի մը թերթեր միանգամայն չեն ապրիր մեր մէջ, մանաւանդ երբ մեծ են և հետեւապէս բազմածախս։ Մնաց որ, հայ մամլոյն ո՛չ միայն ծանուցմունք, այսինքն շահաբեր հրատարակութիւնք կը պակսին, այլ նաեւ վճարող ընթերցողներ. զի ընդհանրապէս, նոր լրագրեր հիմնուելով՝ նոր ընթերցողք չեն աւելնար մեր մէջ. և թէպէտ տարուէ տարի լրագիր կարդացողներուն թիւը կը շատնայ, բայց այս նորավարժ ընթերցասիրաց ամենքն ալ վճարող չեն։

Բարոյական պատճառն, — որով երբեմն Մասիս մեր միակ մեծ օրաթերթն էր, և այսօր ալ Արեւելք նոյն կացութեան մէջ է, — սա՛ է թէ, մեր ազգային շահուց և հաստատութեանց մէջ չկան այնքան զանազանութիւնք և այնքան հակառակութիւն, որպէս զի տարբեր շահեր կարենան ապրեցնել տարբեր թերթեր։ Պէտք է գիտնալ թէ լրագրերու շատութիւնը միայն ընթերցողաց շատութենէն յառաջ չի գար, այլ նաեւ տարբեր շահերու շատութենէ։ Երբ այնպէս է ազգի մը քաղաքական կացութիւնն, որ անոր մէջ շատ կուսակցութիւնք կան, բնականապէս շատ թերթեր պիտի հրատարակուին այս զանազան կուսակցութեանց շահերը պաշտպանելու համար։ Ո՛րչափ ազգեցիկ, ո՛րչափ զօրաւոր են կուսակցութիւնք, նոյնչափ զօրաւոր և տեւական են անոնց թերթերը։ Բայց նախ, մեր մէջ կուսակցութիւնք չկան. յետոյ, եթէ մասնաւոր խնդրոյ համար ալ կարենան կազմուիլ պահիկ մը, տեւականութեան պատճառ չունին. և վերջապէս, հայ ժողովրդեան մէջ հանրային ոգին այնչափ զարգացած չէ, որպէս զի կուսակցութիւններու բաժնըւելու և հետեւապէս թերթ մը ուրիշ թերթէ մը նախամեծար համարելու ճաշակն ունենայ։ Հայ ընթերցողաց մեծամասնութիւնն այսօր թերթ մը կը գնէ միայն լուրերը կարդալու և բան մը իմանալու կամ սորվելու համար, և կուսակցական ոգին չէ որ նմա կ'առաջնորդէ իւր կարդալիք լրագրոյ ընտրութեան մէջ։

Այս երեւոյթ զարմանալի չէ։ Մեք քաղաքական ազգ մը չենք։ Մեր ժողովրդեան հացն ու ապրուստը, նիւթական, ընկերային և քաղաքային բարեկեցութեան զանազան պայմաններն և անոր զաւակաց նիւթական ապագայն կախում չունին մեր Ազգ. Վարչութեան որոշումներէն կամ Երեսփ. Ժողովոյ վիճաբանութիւններէն։ Այսպէս, ամենէն իրական, ամենէն շօշափելի շահերը դուրս կը մնան մեր ազգային գործունէութեան շրջանակէն։ Անդին կը մնան ըստ մեծի մասին բարոյական շահեր միայն, և սոնք չեն բաւեր ազգի մը՝ մանաւանդ խեղակերթ ազգի մը՝ ուշադրութիւնը կեդրոնացնելու ազգային գործոց վրայ։ Արդ, ուր որ ժողովրդեան հոգածութիւնը կարելի չէ կեդրոնացնել կարգ մը շահուց վրայ, կարելի չէ կազմել տեւական կուսակցութիւններ այդ շահուց վրայ հիմնելու։ Եւրոպական և ամերիկեան կուսակցութեանց կարեւորագոյն մասին ներքին հացի խնդիրը կայ որ և է ձեւով։ Այս տեսակ շօշափելի շահեր չեն յուզեր, ուստի և չեն բաժներ, մեր ազգայինները։ Արդ, ուր որ յուզում և բաժանում չկան, հոն կուսակցութիւնք չեն ապրիր։ Եւ մեր մէջ բառին եւրոպական իմաստով կուսակցութիւններ կազմելու այս անհնարութեան պատճառաւ է որ չեն կրնար հրատարակուիլ իրարմէ սկզբամբ հիմնովին տարբեր մեծ թերթեր, իբրեւ գործիք կամ բերան ազգային զանազան կուսակցութիւններու։

* * *

Այս նկատողութեանց վրայ կրնան աւելնալ ուրիշ կարգի նկատումներ, երկրիս քաղաքական վիճակէն առնըւած, որք ցոյց կու տան թէ, քաղաքական ներքին խնդիրներ ամենայն ազատութեամբ քննելու պաշտօնը կարի սահմանափակ լինելով, գո՛նէ քաղաքական մասին մէջ տարբեր գաղափարաց ծառայելու համար տարբեր թերթերու հրատարակումը կարելի կամ շահաւոր չլինիր։

Ահա՛ այս հիմնական տեսութեանց մէջ պարտինք որոնել հայերէն «հակակշիռ» մեծ թերթի մը կամ թեր-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(55)(

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ԴԸ ԲՈԱԳՕԲԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ԾԱԽԿԷ

Թ.

Իրենց հրաժեշտի ողջոյնը կարճ եղաւ, վասն զի Պ. Լըքօք կ'աճապարէր երթալ խօսիլ ապահովութեան պետին հետ, և չէր երկբայեր թէ նպատակոր տրամադրութեան մէջ պիտի գըտնէր զայն։

Բայց իւր այս վստահութիւնը զեղչել հարկ եղաւ իրեն՝ երբոր տեսակցեցաւ անոր հետ դիւանատան եռեք գտնուած սենեկի մը մէջ։

—Սիրելի՛ բարեկամ, ըսաւ մեկէն ապահովապետը, կը խոստովանիմ ձեզ թէ ձեր որդւոյն հետ ըրած խօսակցութիւննիդ լսելէս յետոյ ալ առաջուանէն աւելի լուսաւորեալ չեմ։

Բռնած գիրքն և տուած բացատրութիւններն առաւել ևս չեն բռնաւորեր զայն, կը ճանչեմ զայս, բայց չեն ալ չքմեղացըներ։

Մինչև իսկ յոյժ ծանր խոստովանութիւն մ'ալ ըրաւ յակամայից։

—Սենեկէս գտած ոստիկանութեան գործակալի տոմսա՞կն բսել կ'ուզէք. բայց չէ կրցած գործածել զայն, որովհետեւ անմիջապէս կրակը նետած է։

—Այնպէս կ'ըսէ։ Բայց դատաստանն հարկադրեալ չէ հաւատալու։ Եւ նկատեցէք սա ցաւալի պարագայն ալ։ Ձեր տոմսակը քսան տարուան էր, և Բրէտուշ լաւ կը յիշէ թէ փողպատաւոր մարդն հին ձեւով տոմսակ մը ցոյց տուած էր իրեն։

—Բրէտուշ քաջ տղայ մ'է, բայց դուք ալ գիտէք ինձ չափ թէ քիչ մը դիւրահաւան է, և դիւրահաւան մարդը կը սխալի։

—Օ՛, ես չեմ քններ, այլ միայն բարի և յուռի հաւանականութիւնները կը նկատեմ։

Ձեր որդւոյն պատմած տարփական պատմութիւնն հաւանական է, բայց դիւրաւ չկրնար ստուգուիլ։

—Ի՞նչ պատճառաւ։ Բաւական է գրել ի Հայտէլպէրկ և տեղեկութիւն ստանալ։

—Հա՛, բայց չեմ յուսար որ իւր եօթն տարի առաջուան տարփուհին յօժարի այժմ խոստովանիլ թէ պատեհաբաղձէն առաջ յոլովագինին բացած էր Ֆրանսացւոյ մը հետ։

Ասկէց զատ, լուսանկարն, որոյ մէջ սպաննեալ կինը թուղթեր չարելու զբաղած կ'երեւի, կրնայ տպաւորութիւն ընել երդուեալ դատաւորաց վրայ... ընդհանուր դատախազը գիտել պիտի տայ անշուշտ թէ ամբաստանեալն Անգլիա բնակած է և թէ կինն անգլիացի է։

—Դրպանախոյզն ալ անգլիացի է։

—Կը պատասխանեմ ձեզ թէ այդ ալ պիտի քննուի թէ՛ աստ և թէ՛ ի Լոնտրա։ Դրպանախոյզն արդէն աներկբայ է իւր վեցամսեայ բանտարկութեան վրայ։ Եթէ այն կողմէ տեղեկութիւնք կան ստանալիք, պիտի ըստացուին. կը վախնամ՝ միայն որ ձեր որդին չքմեղացնելու չծառայեն։

—Պիտի տեսնենք։ Ես կը կարծեմ որ բովանդակ գործն ատոր մէջ է։ Բայց առ այժմ ուրիշ բան մ'ալ կայ փորձելու։

—Անշուշտ։ Պիտի ստուգենք նախ թէ ամբաստանելոյն քայլերը կը յարմարի՞ն այն քայլերուն, զորս ոճրագործը թողած է ձիւնին մէջ։ Գիտէք որ կաղապարել տուած եմ այն ոտքինը․ չաններն։ Ասկէց զատ, երեսնելու գործը կայ դրացիներուն հետ, ածխավաճառին, ածխավաճառուհւոյն, և այլոց հետ...։

—Կը յուսամ որ համբէն պիտի սկսիք։

—Արդէն միտքս դրած էի, բայց ձեր որդին լսելէս ի վեր կ'ուզեմ չուտով կատարել զայդ։

Ուստի անմիջապէս կարգադրենք զայդ գործ և... ահա Թօլպիաք կուգայ ճիշդ յարմար պահուն՝ իւր կարծիքը մեզ տալու։

Գօէնը լռելեայն ներս մտեր էր։ Ցարգական քաղաքավարութեամբ մ'ողջունեց զՊ. Լըքօք, և բսաւ.

—Իմացայ, պարո՛ն, ձեր գլխուն եկած փորձութիւնն, և կ'աղաչեմ զձեզ հաւատալ թէ մեծ ցաւ կ'զգամ այդ բանի վրայ։

Եթէ ոստիկանական փորչութիւն ինձ յանձնէ հետախուզել այդ ողբալի գործ, աներկմիտ եղիք թէ ամեն ճիգ կը թափեմ... առանց պարտականութենէս վրիպելու... հաստատել ձեր որդւոյն անմեղութիւնը։

Տերունին շնորհակալ եղաւ յուզեալ սրտիւ։

—Իրաւունք ունէիք ըսելու ձեր որդւոյն թէ աստ ամեն մարդ ձեր կողմն է, յարեց ապահովութեան պետն։

Այս օրէն պիտի ձեռնարկենք մեծ գործին։

Ըսէք ինձ, Թօլպիա՛ք, ամբաստանեալն համբին հետ պիտի երեւնենք։ Դուք կ'զգաք այս փորձի կարեւորութիւնն։ Ո՞ստ կատարենք թէ Մազասի բանտին մէջ, ի՞նչ կ'ըսէք։

—Որովհետեւ իմ կարծիքս հարցընել կ'ուզէք, պատասխանեց Թօլպիաք վայրկեան մը խորհելէ յետոյ, դիտողութիւն մը պիտի ընեմ որ, կարծեմ, անկարեւոր չէ։

Փորձը վճռական լինելու համար պէտք է որ ինչ ինչ պայմաններու մէջ կատարուի։ Համբն ուշիմ մարդ է... գոնէ այսպէս բսին ինձ... վասն զի տեսած չեմ զայն... պատճառներ ունէի, և փակածի մէջ, իմացած եմ թէ պաշտօնատան մէջ զարմացողներ կան եղեր զայն տեսնել չուզելուս վրայ, և քիչ մնացեր է որ զիս իբրեւ անոր մեղսակից ամբաստանեն, աւելցուց Թօլպիաք ծիծաղելով։

—Այդպէս չէ. միայն թէ կը տեսնէի որ փոյթ չունէիք։

—Եթէ խօսակցած լինէի անոր հետ, չէի կրնար սա առաջարկն ընել ձեզ. համբն... որ զիս չճանչեր, լաւ ուշ դրէք այս կէտի... ես տանիմ Պ. Լուի Լըքօքի բնակարանն։

—Ինչո՞ւ հոս չկատարուի։

—Վասն զի, եթէ այդ մարդ ծառայած է ամբաստանելոյն, — Ներեցէ՛ք ենթադրութեանս, սիրելի՛դ իմ Պ. Լըքօք, — տարակոյս չկայ թէ, իւր աէրը Մազասի կամ արդելարանի խցիկներէն միոյն մէջ տեսնելով, դիւրաւ կը հասկնայ թէ նա ալ իրեն պէս բռնուած ու բանտարկուած է, և կատակերգութիւն կը խաղայ, ինչպէս որ խաղցած է այլուր։

Բայց եթէ ա՛յն կերպիւ կատարուի այդ գործ, որ կարծէ թէ զինքն ազատ կը թողուն, դիւրաւ կուգայ ինձ հետ Մօն–Թապօր փողոց, ուր Պ. Լուի պիտի սպասէ անոր... ձեր հսկողութեան ներքեւ անշուշտ։

—Լաւ չեմ հասկնար։

—Ինչպէ՞ս չէք հասկնար թէ, ամբաստանելոյն յանցաւորութեան համոզուելու համար, բաւական պիտի լինի ձեզ ներկայ գտնուիլ այդ երեսման, առանց համբին գիտնալուն թէ դուք անդ էք։

Երկուքէն մին. կա՛մ համբը մեղսակից է Պ. Լուի Լըքօքի, և այն ժամանակ, երբոր զայն տեսնէ, կարծելով թէ միայնակ է անոր հետ, նշանացի կամ կամ ուրիշ կերպիւ գոհութիւն պիտի յայտնէ այդ անակնկալ տեսակցութեան համար. կա՛մ, ընդհակառակն, երբէք տեսած չէ զՊ. Լուի, և յանժամ, ինչպէս որ աւելի հաւանական է, բնաւ ցոյց չըներ, և Պ. Լուիի անմեղութիւնը լիապէս կը հաստատուի։

Մեք առաջին կը լինինք, դուք և ես, վկայելու թէ փորձը վճռական եղաւ, անհերքելի տեսնուեցաւ թէ ամբաստանեալն երբէք յարաբերութիւն ունեցած չէ արկղի մէջ դրուած դիակը տանող մարդուն հետ, և թէ, հետեւաբար, մարդասպանը չէ և չկրնար լինիլ։

Համոզուած եմ թէ մեր տեղեկագրին վրայ քննիչ դատաւորը կը պարտաւորի անմեղութեան հրամանագիր մը տալ և արձակել զամբաստանեալն։

Իսկ իւր գրասենեկին, կամ Մազասի և կամ արգելարանի մէջ երեսում մը՝ երկրայութեան մէջ կը թողու զայն, վասն զի պիտի կասկածի միշտ թէ համբըն զՊ. Լըքօք չճանչել կը կեղծէ։

—Այո՛, ըսաւ ապահովութեան պետը, ձեր առաջարկած միջոցը վճռական ապացոյց մը կ'ընձեռէ մեզ։

Իմ մասիս ես չեմ դժկամակիր գործադրել զայդ և ինձմէ կախեալ է, վասն զի դրեթէ լիազօր իշխանութիւն տրուած է ինձ։

Սակայն բոլորովին հակառակ լինելով դատական սովորութեանց, պարտ կը համարիմ նախ իմացնել քննիչ դատաւորին։

—Նա չընդդիմանար այս կերպիւ կատարուելիք տեսակցութեան մը, եթէ առաջարկէք որ ինքն ալ ներկայ գըտնուի ձեզ հետ։

—Ներկայ գտնուի՜... պահուըտա՞ծ։

—Անշուշտ. Ես Մօն–Թապօր փողոցի տունը չեմ գիտեր, բայց անշուշտ քանի մը սենեակներէ կը բաղկանայ։ Դուք այն սենեակներէն միոյն մէջ կը կենաք, Պ. Լուի Լըքօք միւսին մէջ։ Հաղորդակցութեան դուռը կիսաբաց կը մնայ. ձեր կեցած սենեկին մէջ լոյս չըլլուր, իսկ երեսման սենեկին մէջ շատ լոյս կը վառի, որով դուք ամեն բան կը տեսնէք, տեսարանի մը ներկայ գտնուածի պէս. իսկ անոնք չեն կրնար ձեզ տեսնել։

—Արդարեւ դէչ խորհուրդ չէ։

(Շարունակելի)

Թերթու չհրատարակուելուն պատճառներն, և ո՛չ թէ որ և է դիպուածական կարգադրութեան մէջ։ Կը պնդենք որ, եթէ պէտքն զգացուի և հնարութիւն տեսնուի հրատարակման մէկէ աւելի հայերէն մեծ թերթերու, հրատարակողք անշուշտ պիտի գտնուին։ Իսկ առ այժմ Արեւելք հրապարակին վրայ նոյն տեղը կը բռնէ, ինչ որ կը բռնէր երբեմն Մասիս, յորժամ չի կար Մասիսի դիմաց նոյն ծաւալով ուրիշ հայերէն թերթ։

Ընթերցողաց կը մնայ դատել այժմ թէ ո՛րչափ ուղիղ կրնայ լինիլ կարծել թէ Մասիս մեռած է։ Բայց ո՛չ, Մասիս կ՚ապրի Արեւելքի մէջ, որ անոր շարունակութիւնը կը լինի կերպիւ իւիք։ Եւ բաց աստի, յառաջդիմութիւն մը կայ Մասիսի այս կերպարանափոխութեան մէջ։ Անցեալ տարի այս ժամանակ Ազգըն հայերէն մեծածաւալ օրաթերթ մ՚ունէր։ Այսօր Ազգն ունի աւելի մեծ օրաթերթ մը, և անկէ զատ նաև շաբաթաթերթ մը։ Այժմեան Մասիս շաբաթաթերթն հնգապատիկ աւելի նիւթ կը պարունակէ քան նախկին Մասիս շաբաթաթերթն։ Մահ կամ կորուստ չկայ ուրեմն։ Ցաւակցութեան տեղի չկայ։ Կերպարանափոխութիւն մը միայն կայ, և յառաջդիմութիւն մը, բարեշրջում մը՝ կերպարանափոխութեան մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ. Երէկ վերջացաւ այն պայմանաժամ, յորում Աւստրիա, Թուրքիա, Պուլկարիա և Սերպիա յանձն առած էին աւարտել իրենց կարգադրութիւններ եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղեաց աւստրո-հունգարական երկաթուղեաց հետ միացման համար։ Ինչպէս արդէն բացատրած ենք, այս յանձնառութեանց մէջ միայն Թուրքիոյ մասը մնացած էր։ Սակայն Բ. Դուռը տակաւին վերջնական որոշում մը չէ տուած թէ որո՛ւ պիտի յանձնէ միացման գծին շինութիւնն և ի՛նչ պայմաններով։ Պ. Հիրշի հետ համաձայնութիւն չէ գոյացած դեռ։ Բ. Դուան առաջարկներ ըրաւ Պ. Հիրշի։ Սա հակառաջարկներ մատոյց։ Հանրային շինուածոց նախարարութեան յանձնուեցաւ քննել այս հակառաջարկներ, և այդ պաշտօնատուն դեռ նոր աւարտած է այս աշխատութիւն, ներկայացնելով տեղեկագիր մը, որոյ վրայ Պետական խորհուրդն և Նախարարաց խորհուրդն և ի վերջոյ Վեհ. Սուլթանն որոշումներ պարտին տալ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Գերմանական կառավարութեան և ժողովրդեան ուշադրութիւնը դարձած է միշտ հարաւային արեւմտեան Ափրիկէի ծովեզերաց վրայ, ուր կը հիմնուի ազգային առաջին գաղթականութիւնը։ Պերլինի Աշխարհագրական ընկերութեան հոկտ. 4 ի նստին մէջ խօսեցաւ Պ. Բոււէգդ Ֆլէկէլ, որ ի դիմաց «Ափրիկեան Ընկերութեան» Գերմանիոյ, ուղեւորած է Ափրիկէի ներսերն, Ատամաւայի երկիրն, ուր մնացած է երկու տարի, քննելով երկիրն և մեծ գետերու ակունքն որոնելով։ Քննած է մանաւանդ Պէնուէ անուն մեծ գետ մը, բայց այս գետէն Քոնկոյ գետն երթալու համար ըրած ջանքերն ի դերեւ ելած են, այն թշնամութեանց պատճառաւ զորս իրարու դէմ կը սնուցանեն երկու գետերուն միջեւ բնակող ցեղերը։ Պէնուէ գետը նաւարկելի է եղեր 1,100 քիլոմէդր տեղ, և ատենաբանն ըսաւ, ունկնդրաց ծափահարութիւններն ընդունելով, թէ այս գետին ոռոգած վայրերն ալ գերմանական կայսրութեան կողմէ գրաւման արժանի երկիր մը կը կազմեն։ Պ. Ֆլէկէլ բերած է երկու բռնիկներ, որք իւր բոլոր ճամբորդութեանց մէջ իրեն ընկերացած էին, և ծունկի վրայ եկած և թեւերնին խաչաձեւած ունկն կը դնէին այն դրուատական բանից, զորս իրենց տէրը կ՚արտասանէր՝ գովելով իրենց հաւատարմութիւնը։

ՔՈՆԿՈՅ. —Քոնկոյի երկրին հետզհետէ խաղաղիկութեամբ ու քննութեամբ, կ՚ըստուգուի այն կարծիքը թէ ի բնէ շատ հարուստ երկիր մ՚է այս, և բարիք մը պիտի լինի այն քաղաքակրթեալ ազգաց որք անդ գաղթականութիւններ պիտի հաստատեն։ Մօտերս Քոնկոյ գետի վրայ Լէօբոլտվիլի կայարանին մօտ ընդարձակ տեղ մը գտնուած է վայրի խաւծուէի տունկերով ծածկուած։ Ստուգուած է թէ Քոնկոյի բազում տեղեր խաւծուէի մշակութիւնը շատ արդիւնաւոր պիտի լինի։

ՀՈՀԷՆՑՈԼԼԵՐՆՔ. —Անցեալ օր ծանուցինք թէ Ռումանիոյ Քարոլ թագաւորն իւր ամուսնոյն հետ Գերմանիա գնացած է ներկայ գտնուելու իւր հօր ամուսնութեան յիսնամեակի հանդիսին։ Ինչպէս յայտնի է, Ռումանիոյ թագաւորը Գերմանիոյ Հոհէնցոլլերնեան արքայական և իշխանական գերդաստանին կը պատկանի։ Պերլինէ քաշուած հեռագիր մը կ՚ըսէ. Մեծ պատրաստութիւնք կը կատարին պատշաճ եղանակաւ տօնելու Հոհէնցոլլերնեան Անթոնի իշխանին ամուսնութեան յիսնամեակն։ Իշխանն Հոհէնցոլլերնեան գերդաստանին կաթոլիկ ճիւղին պետն է։ Հանդէսը տեղի կ՚ունենայ հոկտ. 21 ին ի Սիկմարինկէն, ի ներկայութեան Վիլհէլմ կայսեր, Ռումանիոյ թագաւորին և թագուհւոյն, և բազում իշխանազանց։ 1871 էն ի վեր Անթոնի իշխանը նշանաւորեալ և փիլիսոփայական կեանք մը վարած էր առանձնութեան մէջ, բայց չկրցի մոռցուիլ այն հաշտարար դերը զոր կատարեց, երբ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ խնդիր ծագեցաւ իւր զաւականդ որդւոյն՝ Հոհէնցոլլերնեան Լէօբոլտ իշխանին՝ Սպանիոյ գահուն թեկնածու լինելուն առթիւ։

ՌՈՒՍԻԱ. Սարադոֆէ տրուած տեղեկութեանց նայելով, ռուսական գրաքննութիւնն անդուլ կը գործէ գաւառաց մէջ։ Մօտերս Սարադոֆի կառավարիչն իւր պաշտօնատարաց հրամայեց քննել գաւառին բոլոր գրատուններն, արձանագրել բոլոր այն գիրքեր որք կը վաճառին, քննել թէ ի՛նչ տեսակ անձինք կը կարդան այս գիրքեր, ո՛յք բաժանորդ են ո՛րպիսի գրեանց և հրատարակութեանց, և մանաւանդ ո՛ր տեսակ գիրքեր ամենէն աւելի կը վաճառին։ Պաշտօնատարք այս ամենը քննելով, տեղեկագիր մը պիտի շինեն, որ կը վախցուի թէ հիմ մը պիտի լինի գրավաճառաց մասին նորանոր սեղմումներու և արգելքներու։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՋՕՐԵԱԿԱՆ. Ինչպէս կը գուշակուէր, Ուաշինկդոն գումարուած գիտնականաց համազգային ժողովը ցրուեցաւ առանց որոշում մը կարենալ տալու Ընդհանուր Միջօրէականի մը վրայ։ Ֆրանսացի պատուիրակք մինչեւ վերջն ընդդիմացան ընդունելութեան Կրինիչի, կամ անգղիական Միջօրէականին, և որովհետեւ միւս ժողովականք չուզեցին չէզոք Միջօրէական մ՚ընդունիլ, ինչպէս կ՚առաջարկէին Ֆրանսացիք, ժողովն որոշման մը չկրցաւ յանգիլ։

ՄԱՅՐԱՊԵՏՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ. Հնտախտի առթիւ ոմանք մայրապետք նշանաւոր ծառայութիւններ մատուցին։ Ամենոյն անձնուիրութեամբ և անվեհերութեամբ դարմանեցին և մխիթարեցին հիւանդներն։ Իրենցմէ ոմանք զոհ եղան այս քրիստոնէավայել աշխատանաց։ Ֆրանսական կառավարութիւնը գնահատեց անոնց ծառայութիւնները։ Նախարարներ հրապարակաւ շնորհակալիք յայտնեցին, և այս անգամ կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշանը տուաւ Ս. Վէնսան տը Բօլի մայրապետաց Մեծաւորուհւոյն, որ անձամբ դարմանած էր Մարսիլիոյ զինուորական հիւանդանոցին հնտախտաւորները։

ՍԸՐ ՄՕԼԷՍ ՄՈՆԴԷՖԻՕՐ. Այս անուամբ նշանաւոր Հրեայ մը կ՚ապրի Անգլիոյ մէջ, որոյ ծննդեան հարիւրերորդ տարեդարձը պիտի տօնուի ամսոյս 14/26 ին ի Լոնտոն։ Սըր Մօվզէս իւր երիտասարդութեան մէջ շատ դրամ շահելով, շուտով բռնած է լաւ դիրք մ՚ընկերութեան մէջ։ Ապա իւր բոլոր ազդեցութեամբ ու հարստութեամբ կարեւոր բարեգործութիւններ ըրած է, պաշտպանելով մանաւանդ իւր ազգակիցներ ընդդէմ ամեն տեսակ հալածմանց և կեղեքմանց, որք ժամանակաւ աւելի բազմաթիւ և աւելի սաստիկ էին։ Սըր Մօվզէսի բարեգործութիւնք անգլ. նախարարաց կողմէ հրապարակաւ գնահատուեցան, և Թագուհին ազնուականութեան տիտղոս տուաւ նմա Պարոնութեան երկրորդ աստիճանաւ։ Սըր Մօվզէս քաջառողջ է, և տակաւին կը վարէ վերին հսկողութիւնն իւր գործոց, մանաւանդ իւր առատաձեռնութեամբ խնամուող բարեգործական և կրթական հաստատութեանց։ Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետը ճաշ մը պիտի տայ և լուսավառութիւններ պիտի հրամցէ ի պատիւ մեծանուն մարդասէրին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս ծանուցած էինք, ազգային վարչութեան Կրօնական ու Քաղաքական ժողովներն երէկ խառն նիստ ըրին, և որովհետեւ օրակարգը զանազան խնդրովք ստուարացեալ էր, նիստը տեւեց մինչեւ երեկոյեան ժամը 11։

Երեսնի չափ տնօրինութիւններ ըրեր է երէկ Խառն ժողովն, յորոց հրատարակելի մասն այսօր լրագրաց հաղորդել խոստացուած է, և հետեւաբար վաղը պիտի կրնամք հրատարակել։

Երէկ Պատրիարքարանի մէջ առաջին նիստն ընելու հրաւիրուած էր Ազգային ժողովէն կարգեալ Ելմտական Յանձնաժողովն՝ որ պաշտօն ունի Ազգային վարչութեան հետ բանակցութեամբ յաջորդ տարւոյ ելմտացոյցն յօրինելու։

Բայց Յանձնաժողովոյ 7 անդամներէն միայն մեծ. Յ. Նուրեան և Կ. Սրվաճեան էֆէնտիք ներկայացան ի Պատրիարքարան. հետեւապէս նիստ չկայանալով ընել, մէկ երկու ժամ խորհրդակցեցան Տնտեսական խորհրդոյ հետ, և որոշեցին որ Յանձնաժողովը 15 օրէն (ուրբաթ օր) կանոնաւոր նիստ մ՚ընէ ի Ղալաթիա։

Կը լսեմք, թէ Ամասիոյ Հրաժարեալ Առաջնորդ Տէր Տ. Պօղոս Ծ. վարդապետ Խօյամեան երէկ Խառն ժողովոյ ներկայանալով՝ ժողովոյն ազդարարութեանց վրայ հաճեր է վերընդունիլ Ամասիոյ և Մարզուանու միացեալ վիճակաց առաջնորդութեան պաշտօնն։ Հետեւաբար, անշուշտ քանի մ՚օրէն պաշտօնատեղին կուղեւորի նորէն Գերապատուութիւնը։

Կարնոյ առաջնորդական տեղապահ Արժ. Տ. Գրիգոր քահանայ Սրճնեան դատ պահանջած է՝ սակէց երկու ամիս յառաջ Փունջ լրագրոյ մէջ հրատարակեալ նամակի մը համար, նորա պարունակութիւնն անստուգարանելով։ Եւ որովհետեւ նորին Արժանապատուութեան խնդրագիրն մայրաքաղաքս ղրկուած և Պօլսոյ Նախնական դատարանին յանձնուած է, երէկ Փունջի արտօնատէր Արաճճեան էֆէնտի կոչուեցաւ յիշեալ դատարան [illegible], բայց խոստացաւ պատասխանել առաջիկայ երկուշաբթի։

Ծանուցած եմք արդէն, փոխանցեալ Տ. Եղեանեան Սրբազանի գոյքն ու թուղթերը պարունակող կնքեալ սնտուկին բացուած, տակն ի վերայ եղած, և այս պատճառաւ քանի մ՚անձանց բանտարկուած ու հարցաքննութեան ենթարկուած լինելն։ Ըստ վերջին տեղեկութեանց, հարցաքննութիւնը դեռ չէն կրցած երեւան հանել յանցաւորներն, և խորհեր կը շարունակուի քննութիւնը։

Խնդրուած է մեզմէ հրատարակել հետեւեալը։

Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՍԱՆՈՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՄԱԹԻՈՅ

Աշխարհի և այդի մը համար ճշմարիտ և իրական բարիքներէն մին և գլխաւորն է՝ լոյս տարածել, կրթութիւնն հանրացնել և գիտութիւնը ռամկացնել։

Սամաթիոյ Ս. Սահակեան Սանուց Ընկերութիւնն եւս, այդ նուիրական պաշտաման նուիրած է զինքն, իրեն համեստ ասպարէզ ընտրելով նախկին հաշակաւորն՝ իսկ այժմու նիւթապէս և բարոյապէս կիսաւերն Սամաթիա, և պիտի աշխատի ըստ կարի բարոյապէս կանգնել զայն և բարձրացնել ձրի թանգարանով, հանրային դասարանով, լսարանով, և գլխաւորապէս լուրջ ուշադրութեան առնլով թաղին երկսեռ վարժարանաց վիճակը, վարժարանաց՝ որք միայն կրնան բարձրացնել զՍամաթիա իւր նախկին նախանձելի և յառաջադէմ վիճակին։

Ընկերութիւնն՝ այսպէս թաղին մէջ կրթութիւն եւ ուսումն ծաւալելու գործին նուիրած ըլլալով ինքզինք, յաւակնութիւն չունի զայդ իրեն մենաշնորհ համարելու. ասպարէզն բաց հրատարակելու սէտքն անգամ չ՚զգար, այլ ընդհակառակն կը յայտարարէ թէ հրճուանօք ձեռք պիտի տայ միմիայն նոցա՝ որք այդ սուրբ նպատակին համար գիտեն ճգնիլ, և բնականաբար չը վարանիր յայտ առնել թէ այդ վեհ նպատակին կա՛մ անկարողութեամբ և կա՛մ տգիտութեամբ մեղանչողներու կամ հակառակողներու ալ հաշտ աչօք չը կրնար նայիլ։

Ս. Սահակեան Սանուց բազմամեայ Ընկերութիւնն՝ այս անգամ թաղին ուսումնական և ուսումնասէր երիտասարդութեան ջանիւք նորոգ կազմակերպեալ՝ ուրախութեամբ կը յայտարարէ թէ իւր գեղեցիկ նպատակի գործադրութեան սկիզբ տակաւ, նորա մէն մի մասն իւր պատշաճ ժամանակին եւ պատեհութեան իրագործելով։ Եւ այժմ բաց կը հրատարակէ ձրի թանգարան յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամսոյ 14էն սկսեալ, ուր ազատորէն կրնան յաճախել ամէն կարգի ազգայինք անխտիր, եւ օգտիլ ընթերցանութեամբ։

Ընկերութիւնս իւր ոգին եւ նպատակն ծանուցանելով ձեր ուսումնասիրութեան՝ աներկիւղ է որ ինքնայօժար պիտի բարեհաճիք սոյն բարձր միանգամայն պարկեշտ նպատակը քաջալերել ձեր անդամակցութեամբ՝ ի ներկայանալ Ընկերութեան յատուկ պաշտօնէից, եւ այնու գրական մի ապացոյց եւս տալ ձեր ազնիւ զգացմանց։

Ի դիմաց Տնօրէն խորհրդոյ
Ս. Սահակեան Սանուց Ընկերութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Լ. Յ. ՍԱԱԹՃԵԱՆ Գ. Մ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Սամաթիա, 25 Սեպտ. 1884

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ հետեւեալ բարեսէր նուիրատուաց անունները.

Արժ. Տ. Օգոստինոս քհնյ. Կոպչակեանց Սէմֆէրէբոլցի 2 արծաթ մէճիտ, ձեռամբ Բուրաստան Մանկանցի պատ. խմբագրութեան։

Մեծ. Ա. էֆ. Խօրասանճեան 70 ղրշ.

Արեւելք լրագրոյ . . . խմբագրութիւն մէկ օրինակ «Արեւելք»։

Բուրաստան Մանկանցի Պատ. Խմբագրութիւն մէկ օրինակ «Բուրաստան Մանկանց» ազգօգուտ հանդէս։

Բիւրակն հանդիսի պատ. խմբագրութիւն մէկ օրինակ «Բիւրակն» ազգօգուտ հանդէս։

1884 Հոկտ. 1/13 [illegible]
Խասգիւղ Նշան Գալֆաեան
Հիմնադիր-Մայր Աղջ. Որբանոցի

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոտովայի նահանգին տոմարակալ կարգեցաւ՝ ելմտական խափանեալ խորհրդոյ անդամներէն Խալիտ պէյ։

Երրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ՝ Օգոստ. Սուլթանի թիկնապահներէն Ֆայիդ պէյի, որ հետեւակազօրաց Գայմագամ է։

Չորրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ Պաղտատի նահանգին ժանտարմայից դընդին առաջին վաշտին հազարապետ Հաճի Խալիլ էֆէնտիի։

Օգոստ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ կայսերական թիկնապահ անուանել Բիւլոֆ, Քամֆհէվէնըր, Ֆօն Տէր Կոլց և Ստարկս գերմանացի զօրավարները, որք Օսմանեան կառավարութեան մէջ այլ և այլ կարեւոր պաշտօններ կը վարեն։ Ն. Վեհափառութիւնն այս առթիւ երկրորդ աստիճան Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհեց Ստարկս փաշային։ Իսկ միւս սպայք Նիշանի Իմթիյազի պատուանշան պիտի ընդունին։

Օգոստ. Սուլթանն հրամայած է Իւր բոլոր թիկնապահից, իրենց լուսանկարներն հանել, Ալպօմ մը կազմելու համար։

Ռուսիոյ կայսեր կողմէ Օգոստ. Սուլթանին ընծայեալ հաղուագիւտ թռչնոց հաւաքածոյն Օտեսայէն շոգենաւ դրուած է, և այս առաւօտ մայրաքաղաքս կը բերուի։

Թէեւ Թուրք. մամուլն, կրէտ Նաքարէս, հաւատ չընծայեր եգիպտական գործոց կարգադրման համար Դեսպանախորհրդոյ մը գումարման զրոյցներուն, սակայն զօրաւոր պատճառներ կան կարծելու, թէ Նոյեմբեր ամսոյ սկիզբները Դեսպանախորհուրդք պիտի գումարի ի Պերլին։

1877–78ի պատերազմէն վնասեալ ռուս հպատակաց հատուցանելի պատերազմական տուգանաց վճարման համար բանակցութիւնք կը շարունակուին ընդ մէջ Բ. Դրան և ռուսական դեսպանատան։ Բ. Դուռը կ՚առաջարկէ առաջիկայ մարտ 13 ին վճարել որոշեալ գումարին մէկ հինգերորդն, այն է 50,000 ոսկի, բայց դեսպանատունը տակաւին իւր ընդունելութիւնը չէ յայտնած։

Նոյնպէս յիշեալ դեսպանատունը Բ. Դրան դիմելով, ուզած է աւելի որոշ կերպիւ գիտնալ թէ, ըստ վերջին կարգադրութեանց, ո՞յք են այն գաւառական տուրքերն, որք ռուս կառավարութեան վճարելի պատերազմական տուգանաց բայը գոցելու յատկացեալ են։

Իսկ. Նախագահ ատենի յատկացեալ դայեակ, տիկին Էլիզ, չքաղրամ մ՚ընդունէր է ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց, զորս մի քանի տարիէ հետէ անձնուիրաբար մատուցած է գաղթականաց յանձնաժողովոյ տրամադրութեան ներքեւ գտնուող հիւանդանոցներուն։

Ցունաց Նորընտիր պատրիարքի ընտրութիւնն հեռագրաւ ծանուցուեցաւ օսմանեան կայսրութեան բոլոր յոյն թեմերուն, ինչպէս Ռուսիոյ, Սերպիոյ, Ցունաստանի սինհոդաց։ Դեսպանատանց առաջին թարգմանք երէկ Ֆէների պատրիարքարանը գնացին ի շնորհաւորութիւն։

Նորընտիր պատրիարքն, ընտրութենէն անմիջապէս յետոյ, իւր բնակարանը վերադարձած է, ի Թարապիա, և անդ պիտի մնայ մինչեւ որ կայսերական հրովարտակաւ հաստատուի իւր նոր պաշտօնը։ Կայսերական հրովարտակին հրատարակմանէն յետոյ, Ցովակիմ Դ. պատւ. պիտի ունենայ Օգոստ. Սուլթանին ներկայանալ, և ապա Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն պիտի տայ նախարարաց։

Ցունաց Գեր. Պատրիարքական Տեղապահն երէկ դատական պաշտօնատունն երթալով՝ դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշայի յանձնեց, առ Օգոստ. Սուլթանն մատուցանելի շնորհակալեաց ուղերձն։

Այսօրնի պարսկական նորընտիր հիւպատոս Ցովհաննէս պէյ Աբգալբեան շաբթուս սկիզբն Իզմիր հասեր է, անտի իւր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

Ցովհաննէս պէյ մեծ համակրանօք ընդունուեր է տեղւոյն պարսիկ և այլ հասարակութեանց կողմէ։

Տպարանաց կանոնագրոյն ծրագիրը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն երէկ դարձեալ նիստ ըրաւ նախագահութեամբ լրագրական վերատեսչին, որոյ կողմանէ խմբագրեալ է ծրագիրն։

Նիկոմիդիայէն և Ատապազարէն առնուած վերջին հեռագրոց նայելով, Կեսարիոյ թղթատարը կողոպտող աւազակախումբը կայսերական զօրաց կողմէ պաշարուած է և ձերբակալուելու մօտ։

Առողջապահական միջազգային խորհրդոյ շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ այս երեքշաբթի. օսմանեան նորընտիր եօթն անդամք չմասնակցեցան խորհրդոյն։

Կը յիշուի, թէ ելմտական նախարարութեան վերջին տնօրինութեանց համաձայն, Թուրքիոյ բոլոր պաշտօնատանց և վարչութեանց սնտուկներն, ամեն ամսոյ վերջ, քննութեան պիտի ենթարկէին առաջին տոմարակալին ձեռամբ որ իրեն ընկեր պիտի առնու երկու գլխաւոր պաշտօնատար։

Այս անգամ եւս որոշուած է որ այդ միեւնոյն սնտուկները միանգամայն քննութեան ենթարկէին, ի Կ. Պօլիս տարին չորս անգամ, և ի գաւառս տարին երկու անգամ, բայց անորոշ ժամանակաց մէջ։ Գաւառական սընտուկներու այս քննութիւնը պիտի կատարուի, ըստ առաջնոյն, առաջին տոմարակալին և վարչական ժողովոյ երկու անդամոց ձեռամբ, և առնչութիւն չունի մնաւ ամսական քննութեան համար, որ ինչպէս մայրաքաղաքիս, նոյնպէս և գաւառաց հանրային սնտուկներու համար պիտի կատարուի։ Այն գանձապետք, որք իրենց հաշուոց մէջ բաց մ՚ունենան և չկարենան արդարանալ, անմիջապէս պաշտօնազուրկ լինելով, կառավարութեան պիտի յանձնուին՝ ըստ օրինի հարցաքննուելու համար։

Թարիդ կը ծանուցանէ այսօր, թէ Պօլսոյ թղթատարութեան տնօրէն Լէպիպ էֆէնտի, ոչ թէ պաշտօնատան վարչական ժողովոյ անդամ կարգեալ է, այլ բոլոր թղթատարութեան ու հեռագրութեան առաջին տնօրէն անուանեալ է, և նմա յաջորդած է Ահմէտ էֆէնտի որ Միւտիրի էր։ Ցիշեալ լրագիրը կը հրատարակէ նաեւ, թէ թղթատարութեան ընդհանուր քննիչ կարգեալ է օտար համարակալութեան դիւանի տնօրէն Եանքօ էֆէնտի։

Արքունի Փողերանոցը մէկ միլիոն ղրուշի մէճիտիյէ մանր դրամի վերածելով, Օսմանեան կայսերական պանքային ղրկած է։ Մաս մը մանր դրամ եւս պիտի պատրաստուի ի մօտոյ։ Մանր դրամի վերածուած մէճիտիյէներն ելմտական պաշտօնատուն կը վերաբերին և շրջաբերութեան պիտի հանուին ի մօտոյ։ Ասոնց մէկ մասը պիտի բաշխուի Մուհարրէմի տօնին օրը (տաճկաց տարեգլուխ) որ յառաջիկայ շաբթու կը հասնի։ Ցայտնի է թէ այդ օրը բոլոր մահմետականք, Վեհապետէն մինչեւ յետին կարօղութեան տէր մարդը, դրամական նուէրներ կընեն իրենց բարեկամաց և պարագայից։

Աւստրիական կառավարութիւնն Խորհրդականի տիտղոս տուած է Կ. Պոլսոյ դեսպանատան առաջին քարտուղար Պրանդիս կոմսին։

Տանիմարքայի Քրիստիան թագաւորին երկրորդ որդին (և ո՛չ թէ գահաժառանգ որդին, որպէս ծանուցեցաւ յառաջագոյն) Վլատիմար իշխանը դեկտեմբեր ամսոյ մէջ պիտի գայ Պոլիս, Ֆէլըս անուն մարտանաւով։ Օգոստ. Սուլթանն այս այցելութիւնն իմանալով, հրաւէր ղրկած է իշխանին որ իրեն հիւր լինի։

Կ. Պոլսոյ աւստրիական հիւպատոս Պ. Հան, որ եռամսեայ արձակուրդով բացակայ էր երեք ամէ հետէ, շաբթուս վերադարձաւ։

Մէսսաժէ տ՚Աթէն կըսէ, թէ Հոմի լրագիրք կարի զբաղած են իմանալով որ մօտաւոր ապագայի մը մէջ Պիրէոսի երկաթուղիք պիտի միանան օսմանեան երկաթուղեաց և հետեւաբար կեդրոնական Եւրոպիոյ գծին։ Ֆրանսացի երկրաչափք հարկ եղած քննութիւնք կատարած են խնամով, և արտօնութիւնն ստանալու համար, հելլենական կառավարութեան հետ բանակցութիւնք սկսուած են։ Ցիշեալ լրագիրք կը գրեն միանգամայն թէ օսմանեան երկաթուղեաց միացման համար բանակցութիւնք աւարտած են, վասն զի օսմանեան և հելլենական նախարարութիւնք համաձայնած են արդէն բանակցութեան առարկայ եղող կէտերուն վրայ։

Մանաստըրէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ գաւառին ելմտական քննիչ Էմվէրի էֆէնտի անդր հասնելով, անմիջապէս պաշտօնին ձեռնարկեր է և Մանաստըրի հաշիւները քննելէ յետոյ, Եանեա և Շքօտրա պիտի այցելէ, որոյ քննութիւնն եւս իրեն յանձնուած է։

Կրետէէն կը ծանուցանեն թէ գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ վերջին նստաշրջանին մէջ քուէարկեալ 1883 տարւոյ ելմտացոյցն նոյնութեամբ ընդունուեր է Բ. Դրան կողմէ։

Բ. Դուռը չէ հաւանած միայն որ կառավարչաց և փոխկառավարչաց օգնականներու պաշտօնները ջնջուին, ինչպէս որոշած էր գաւառական ժողովն ելմտացոյցի ծախքերը չափաւորելու նպատակաւ։

Անստոյգ ելաւ լրագրաց ոմանց յիշատակած այն զրոյց, թէ Թայմզի Կ. Պոլսոյ թղթակից Պ. Մաքէնզի Ուալլէյս դիւանագիտական ասպարէզը պիտի մտնէ։ Պ. Ուալլէյս Կալկաթա կերթայ իբր թղթակից Թայմզի. սակայն չընկերանար Լորտ Տըֆըրինի, և դէպ ի Նոյեմբերի վերջերը պիտի ուղեւորի ի Հնդկաստան։

Անգլիական դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն, որ երկու ամէ հետէ արձակուրդով հանգիստ կառնոյր, այսօր կանցնի իւր պաշտօնի գլուխը։ Պ. Հիւկօ Մարգինիչ, որ նորա փոխանորդութիւնը կը վարէր առժամապէս, կը վերստանձնէ երկրորդ քարտուղարի պաշտօնը։

Սելանիկի աւստրիական հիւպատոսն ընդարձակ տեղեկագիր մ՚ուղղած է իւր կառավարութեան, 1883 տարւոյ մէջ Մակեդոնիոյ գաւառին առեւտրական ընթացից վրայ։ Սելանիկի նաւահանգստէն ներմուծուած ապրանաց քանակութիւնը կը հասնի 15 միլիոն ֆիօրինի, իսկ արտահանուած ապրանաց քանակութիւնը 12 միլիոն ֆիօրինի։

Կըսուի թէ Բերայի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է մի քանի գաղտնի ոստիկան որք զեղծումներ գործած են։ Ըստ Ճէրիտէի-Հավատիսի՝ ձերբակալեալք են Սայիտ պէյ, և Լութֆի ու Կարապետ էֆէնտիներն, բայց առաջինն արձակուեր է։

Ներկայ տարւոյ սեպտեմբեր ամսոյ մէջ օսմանեան հանրային պարտուց սնտուկի հասոյթն եղած է 162,497 օսմ. ոսկի։ Այս գումարին մէջէն Րէժիէն գանձուած է 62,000 ոսկի, և Արեւելեան Ռումէլիի գաւառէն 15,446 ոսկի 60 ղրշ։ Անցեալ տարւոյ սեպտեմբեր ամսոյ մէջ յիշեալ սնտուկի հասոյթն եղած էր 143,163 ոսկի, ծխախոտի տուրքն և Արեւելեան Ռումէլիի հարկն ալ հաշուելով։ Հետեւաբար այս տարի 19,334 ոսկիի յաւելում մը եղած է։

Ֆիլիպէի Հիլալ լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ յԱրեւելեան-Ռումէլի բնակեալ Ցոյնք, Մահմետականք և Հրէայք պիտի բողոքեն և ըստ օրինի դատ պահանջեն, ամբաստանելով թէ երեսփոխանական ընտրութեանց ժամանակ իրենց ընտրական իրաւանց ու ազատութեան դէմ բռնաբարութիւնք ի գործ դրուած են։

Պ. Նիքօլա Զարիֆի կը պատրաստուի Աթէնք երթալ, և անտի Մոնթէ Քարլօ պիտի երթայ, ձմեռն հոն անցունելու համար։

Թէրճէմանը-Հագիգաթ գոհութեամբ կը ծանուցանէ, թէ Գուլագօզցի բաղնեպան Ալի պէյ Գասըմփաշայի կողմը նախակրթարան մը պիտի բանայ իւր անձնականէն օգնելով պէտք եղած ծախուց համար։

Կիրասունի նորընտիր փոխ-կառավարիչ Մէհմէտ Քեամիլ էֆէնտի այս շաբթու կ՚ուղեւորի ի պաշտօնատեղին։

Քառամեայ չղթայակապ բանտարկութեան դատապարտեցաւ Թրնովայի գաղթականներէն Մէհմէտ անուն անձն հաստատուելով, թէ անցեալ տարի Գըզըլճա գիւղի վրայ յարձակող և բընակչաց ոմանց դրամն և այլն յափշտակող աւազակաց ընկերներէն է։

Այսօրնի կուսակալ Հաճի Նաշիտ փաշա հիւանդացեր է։

Մայրաքաղաքիս ռուսական ընդհանուր հիւպատոսն՝ որ բացակայ էր, Պոլիս վերադարձած լինելով, երեքշաբթի քարանդինայի ենթարկեցաւ ի Գավագ։

Փար կիմանայ, թէ ռուսական դեսպան Պ. Նելիտօֆ երկու շաբաթէն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, միամսեայ արձակուրդով։

Վառնայէն կը ծանուցանեն, թէ աւստրիական հիւպատոս Պ. Բէրէյրա որ վերջերս պուլկար կառավարութեան հետ ծանր միջադէպ մ՚ունեցաւ աւստրիացի հպատակի մը ձերբակալման առթիւ, ուրիշ պաշտօնի կոչուած է, և ի մօտոյ պիտի մեկնի Վառնայէն։

Թուրք լրագիրք կիմանան, թէ արտաքին գործոց պատական դիւանին տնօրէնի պաշտօնն, որ բաց մնացած է Նիյէր պէյի մահուամբ, ուրիշի չպիտի յանձնուի, այլ աշխատութիւնք և ամսականը պիտի բաժնուին նոյն դիւանի պաշտօնատարաց միջեւ։

Երէկ ժամը 9 ին առեննէրը Գատը գիւղ Հայտար-Փաշայի մեծ փողոցին վրայ, ելմտական պաշտօնատան թըղթակցութեան դիւանի անդամներէն Ճէմիլ պէյի ծովեզերեայ տունէն, ուր բռնակիրք կը բնակէին, հրդեհ պատահելով՝ միայն յիշեալ տունն այրեցաւ ամբողջ։

Ամերիկացի երեւելի գրագէտ Պ. Մարիօն Քրաւֆօրտ որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի, այս կիրակի օր ամուսնացաւ ի Պէօյիւքտէրէ Ամերիկացի Պէրտան զօրավարին աղջըկան հետ. մեծաւ շքով և ի ներկայութեան բազմաթիւ երեւելեաց, դեսպանաց և դեսպանուհեաց։

Երէկ առաւօտ, Ճիպալի Րէժիի ծխախոտի մանրիչ գործարանին սեկը դիպուածով բրդելով՝ դանակը վար ինկաւ, և մեքենավար Թարապիացի Նիքօլի մէջքէն երկու ճեղքելով առժամայն մեռաւ։ Սորա ընկերն՝ Թաթավլացի Գօսթի ալ փոքրէն վիրաւորուեցաւ մահացու կերպիւ։

Պուլղար լրագիրք կիմացուի, թէ որթատնկին (ֆիլօքսերա) ճարակած է բոլոր Վիտինի մէջ։ Պուլղարիոյ կառավարութիւնն առայժմ յանձնաժողով մը ղրկած է՝ վարակեալ վայրաց քարտէզն գծելու պաշտօնով։ Կըսուի, թէ ի Պուրկազ եւս (Արեւելեան-Ռումէլի) երեւան ելած է յիշեալ վնասակար ճճին։ Լա Թիւրքի երկրագործական նախարարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, որ Էտիրնէի նահանգին մէջ ալ մուտ չգտնէ։

Իզմիրի լրագիրք՝ որ լուր տուած էին, թէ Պայրամի օրերն ի Մաղնիսա մահմետականաց մէջ կռիւ մը պատահելով՝ չորս մահմետականք սպանուած են, ի վերջոյ ուղղած են այս լուրը՝ ծանուցանելով թէ միայն զինուոր մը սպանուած է։

Թիրէի (Այտընի նահանգ) կողմերը չէրքէս աւազակներ երեւան ելնելով, մերձակայ ագարակ մը գացեր են՝ ագարակատէրը յափշտակել լեռը տանելու համար. բայց նա կանխաւ իմացած լինելով՝ փախեր է, և աւազակք թէպէտ հրացանի քանի մը հարուած ուղղեր են առ նա, սակայն չեն կրցեր վնասել մարդուն, և ագարակը մտնելով՝ նորա բնակարանին մէջ գտնուած դիւրատար բաներն կողոպտեր, և մնացեալն ջարդուխոտոր ընելով խոյս տուեր են։

Սերէզէն Մարոլի անուն ուսուցիչ մը մայրաքաղաքիս Ավկի լրագրոյ արտօնատէրին դէմ դատ բացած լինելով՝ Բերայի պատժական դատարանին առջև դատուեր են, և արտօնատէրն 15 աւուր բանտարկութեան ու 10 լիրա տուգանքի դատապարտուեր է, բայց վերաքննութեան դիմեր է։

Մայրաքաղաքիս հռչակաւոր սեղանաւորներէն Պ. Սթէֆանովիչի ազգական Պ. Սքլիձձի՝ որ Նաբոլի կը բնակի, քոլերայի ժամանակ տեղէն չէ խախտեր, 300 հազար ֆրանքի չափ գումար մը կարօտելոց բաշխեր, և անձամբ խնամ տարեր է հիւանդաց։ Իտալիոյ թագաւորն իմանալով՝ շնորհակալութիւն յայտներ է Պ. Սքլիձձիի, և Իտալական նախարարք առաջարկեր են կոմսի տիտղոսը տալ նմա։

Երեքշաբթի օր Թիրէէն Իզմիր դարձող շոգեկառքին կառախումբը, Փունթայի կայարանն հասնելով ճանբորդներն հանած միջոցին, Սէվտի գիւղի կառախումբը կը հասնի և կառախմբին գիծը փոխել տալու ծառայող բանուորին քով մարդ չգտնուելով՝ միեւնոյն գծին վրայ կը մնայ և առաջին կառախմբին կընդհարի։ Ընդհարումը բաւական սաստիկ ըլլալով, Թիրէի կառախմբին մէջ գտնուող ճանբորդները դուրս կիյնան և անոնցմէ ոմանք գլուխին, ոմանք ոտքին և ոմանք բազկին և այլն վրայ վէրքեր կընդունին։ Թէեւ ծանր կերպով վիրաւորուողներ կան կ'ըսուի, և կառքերէն շատեր խորտակուած են, բայց բարեբաղդաբար մահ չէ պատճառած ո՛ր և է մէկու։

Իզմիրէն լուր կուտան թէ Հերմոս գետոյն բերած աւազները Իզմիրի նաւահանգիստը թափելով և շոգենաւուց մերձեցման արգելք լինելով, կուսակալին առաջարկութեամբ երկաթուղեաց տնօրէնք, մի քանի եւրոպացի պաշտօնատարք և կառավարական երկրաչափ Ասլանեան էֆէնտի անդ գնացեր են առաջքն առնլու համար։ Կը կարծուի թէ Ասլանեան էֆէնտիի կողմէ պատրաստուեալ ծրագիրն պիտի ընդունուի և գործադրուի։

Հաղիգամէ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Մակեդոնիոյ վրայ.

«Մանասթըրէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն, թէ գաւառին մէջ անդորրութիւն կը տիրէ։ Երրորդ զօրաբանակի հրամանատար և Մանասթըրի կուսակալ Ահմէտ Էյուպ փաշա կ'աշխատի ճամբաներու շինութեամբ, հանրային կրթութեան ծաւալման և կառավարութեան ազդեցութիւնն աւելցնելու միջոցներուն։ Գեղեցիկ կառուղիներ շինել տուած է եւ աշխատութիւնք վուծով առաջ կը տարուին։ Գաւառին կեդրոնավայրին մէջ կառավարական պաշտօնատուն չգտնուելով, քաղաքային և զինուորական պաշտօնեայք մասնաւոր յարկերու մէջ հաստատուած են որով գործոց ընթացքը կը կասի։ Ահմէտ Էյուպ փաշա մի քանի ամսէ հետէ ձեռնարկած է պաշտօնատան մը շինութեան, որ չորս հազար ոսկի ծախուց կը կարօտի։ Այս շէնք եօթնասուն խուց պիտի ունենայ, և բոլոր քաղաքային ու զինուորական պաշտօնեայք անդ պիտի հաստատուին։ Ջանալով գիւղօրէից մէջ նախակրթարաններ կը բացուին, և ամեն կարելի եղած ջանքեր ի գործ կը դրուին դաստիարակութեան ծաւալման համար։ Կրթական գործերը գոհացուցիչ վիճակի մէջ են շնորհիւ Օգոստ. Սուլթանի հովանաւորութեան։»

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ. — Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը կը ծանուցանէ մեզ թէ Կ. Պոլսէն մինչև ի Քիւչիւք Չէքմէճէ երթեւեկութեան ժամանակացոյցը պիտի փոփոխուի առաջիկայ հոկտեմբեր 8/20 էն սկսեալ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՖՐԱՆՍՕ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՄԵԾ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱՑՒՈՑ

Հանոյ (Թոնքին), 13 հոկտ.

Ֆրանսական զօրքերն, փոյլոնի ճակատամարտէ մը յետոյ, հոկտեմբեր 10ին դրաւեցին Չինացւոց մեծ բանակատեղին ի Շիւ, Լօջեան գետոյն քարանց վրայ։

Չինացիք 3000 հոգի կորսնցուցին. իրենց սպարապետը մեռեալներուն մէջ կը գտնուի. բանակին մնացեալ մասը Լանկսոնի ուղղութեամբ փախաւ։

Ֆրանսացիք 20 մեռեալ և 90 վիրաւորեալ ունեցան։ Չինացւոց այս կատարեալ փախուստն վերջացած նկատել կուտայ չինական արշաւանքն ի Թոնքին։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Մարսիլիա, 13 հոկտ. եր.

Ոչ ոք մեռաւ քոլերայէ Մարսիլիոյ և Թուլոնի մէջ։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ, 14 հոկտ. եր.

Երէկ 58 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի, 4 հոգի ի Ճէնովա և 49 հոգի զանազան տեղեր։ Ընդ. ամենը, 111 հոգի։

Այսօր 54 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի, 2 հոգի ի Ճէնովա և 61 հոգի զանազան տեղեր։ Ընդ. ամենը, 117 հոգի։

Հռոմ, 15 հոկտ. եր.

Այսօր 47 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի և 71 հոգի զանազան տեղեր։ Ընդ. ամենը, 118 հոգի։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ՃԷԶԱՅԻՐ

Ալժէ, 14 հոկտ. եր.

Այսօր 6 հոգի մեռան քոլերայէ յՕրան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 4 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պահքայի)	110 1/8
3 » » » (վճռնկն)	109 3/4
3 » Բարիզի » (պահքայի)	22 87 1/2
» » » (վճռնկն)	22 95

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ (Գ. Կ.) դհկն	8 12 1/2
Գօրսային գոցուելէն վերջը » »	8 12 1/2
Այսօր Բերայի մէջ » »	8 14
Առաւօտուն բացուեցաւ » »	8 14
Բարձրագոյն գին » »	8 14
Նուազագոյն » »	8 13 1/2
Կէս օրին » »	8 14
Իւնիֆիէ Եգիպտական	65 32 1/2
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	66 10
Բերայի մէջ	66 17 1/2
Այս առտու բացուեցաւ	66 20
Կէս օրին	66 25
Հէվալէսիզ	12 1/2
Բէքօր գօնսօլիտէի	—
» իւնիֆիէի	—
Փոխառութիւն 1863 (Գ. Կ.) ֆր.	62
» 1865 » »	51
» 1869 » »	45 50
» 1873 » »	40 50
Պօն տիւ Թրէզօր Անգլ. Լր.	18 25
Րումէլիի երկաթուղի ֆր.	41 125
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ »	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի »	77

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ցօսիէթէ ժէնէրալ Անգլ. Լր.	3 30
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.) Օսմ. Լր.	6 18
Պանք տը Գոնս »	5 30
Սօս. Շանժ է վալէօր Օսմ. Լր.	3 28
Թրամուէյ » »	285

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի դրշ.	100
20 ֆրանքնոց »	87 28
Անգլիական ոսկի »	110 7
Բօլ Իմբէրիալ »	90 8
Քրիմիք »	51 20
Բուսալի թղթադրամ »	8 88
» արծաթ »	89 35
Ֆիօրին »	9 4
Մէճ. արծ. (տարբ.) »	108
Վեցնոց »	103 10
Հինգնոց »	103 10
Մէթալիք »	98 20
Պղինձ »	800
Թղթադրամ »	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 15 Հոկտեմբեր ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	101 5/16
Օսմ. բացուեցաւ	7 5/8
» գոցուեցաւ	7 5/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/2
» » 1869	9 1/8
» » 1871	65
» » 1872	17 1/2
» » 1873	8
Փոխառութիւն 1877	77
Պանք Օթօման	12 1/4
Ռուսական փոխառ. 73 (Գ. Կ.)	94 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	60 1/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	81 5/8
Տայրա Սանիէ	56 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	81 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	102 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 15 Հոկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	122 30
Օսմանեան երկաթուղի	20

Բարիզ, 15 Հոկտ. ժամ 3. վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	108 87 1/2
» » 3 % բաց	77 90
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	7 67 1/2
» գոցու. (Գ. Կ.)	7 87 1/2
» » 1865	52
» » 1869	46
» » 1873	41
Օսմանեան երկաթուղի	41 12 1/2
» Րէժիի բաժնեթուղթք	514 37 1/2
Պանք Օթօման	560
Գրէտի Լիոնէ	540
» Ֆոնսիէ	1297 50
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1232 50
Սուէզի ջրանցք	1882 50
Ռուսական 5 % 1877ի	99
Իտալական Ռանթ	96 45
Եգիպտական միացեալ գոց	304 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	59 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք	367 50
5% Հելլէնական	—
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 21

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՐՍԱ

Հոկտեմբեր 15 Ժ. 10, Վ. 30

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	108 92 1/4
Օսմանեան »	գործ չկայ
Եգիպտական միացեալ	305

ՄԵՏԵՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

15 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.)

		Ժ. Վ.
Ծագումն արեգական (Աւերեւոյթ)		6 15
Մուտք » »		5 15
Կէս օր (Միջին ժամով)	11	45 31
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)		6 38
Ծագումն Լուսնի (Աւերեւոյթ)	Ա.	3 30
Մուտք » »	Ե.	3 54

Երեւումն Լուսնի Ն. Լ.: Հոկտեմբեր 19 ին

Առաւօտեան ժամ 8ին

	Հզրդմեթր.
Ծանրաչափ (Ծովու երես)	765 5
Ջերմաչափ	16 7
Նուազագոյն աստիճան	15 5
Բարձրագոյն » իրիկուան	26 5
Խոնաւութիւն %	83
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին հազարորդամետր	

Ուղղութիւն հողմոյ. — Հիւսիսային Արեւելք հանդարտ։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 15 Ի ՎԻՃԱԿԸ

Հովը կը շարունակէ տկար կերպով և փոփոխական ուղղութեամբք փչել ի Միջերկրական, յԱդրիական և յԱրշիպեղագոս. հիւսիսային տկար հով ի Տարտանէլ. հարաւային յոյժ տկար հով յՕտեսա։

Բարեխառնութիւնք 5 աստիճան է ի Բեդրպուրկ, 10 ի Փարիզ և յՕտեսա։

ԴԱՎՐԷԺ

7 օգոստոսի.

Մանրակրկիտ խնդիր է Պարսկաստանի հայերի խնդիրն. այդ հայերը անդադար ուրանում են իրենց մայրենի եկեղեցին, անջատւում են հայկական մարմնից և մնում են կա՛մ բողոքականների, կա՛մ կաթոլիկների փարախը։ Համադանի հայերը համարեա բոլորը բողոքականութիւն են ընդունել։ Մայիսի 8 ի Ընդհանուր ժողովի մէջ Տեղապահ Մակար Արքեպիսկոպոսը ցանկանալով, որ կաթողիկոսը շուտով ընտրուի, պատճառներից մինն եւս Պարսկաստանի հայերի մէջ տարածուող պրօպականդայի վտանգն էր համարում։ Եւ ճշմարիտ վտանգը վերահաս է։ Ատրպատականի մէջ գործում են 1) կաթոլիկ Լազարիստ կոչուած կոնգրէգացիայի միաբանները, որոնք բնակութիւն են հաստատել Սալմաստի Խոսրովայ գիւղում և ունին տղայոց և աղջկերանց դպրոցներ, 2) Ամերիկայի բողոքական միսիօնարները, որոնք երկու տեղ բնակութիւն են հաստատել Ուրմիում և Թաւրիզում։ Ուրմէում ունին տպարան, տղայոց և աղջկերանց դպրոցներ, ինչպէս և Թաւրիզում։ Իսկ բուն Պարսկաստանի մէջ գործում են — Համադանում նոյն բողոքական միսիօնարները, իսկ Թէհրանում, Սպահանում թէ՛ բողոքականները և թէ՛ միսիօնարները։ Մի խօսքով Պարսկաստանի մէջ գտնուած հայութեան գլխաւոր կենդրոններում գործում են քարոզչական ընկերութիւնները։ Բողոքականները աւելի յաջողութիւն են գտնում հայերի մէջ, իսկ կաթոլիկները գլխաւորապէս ասորիների մէջ։ Այդ քարոզչական հաստատութեանց պաշտպան և զօրաւիգն են հանդիսանում եւրոպական դեսպանները և հիւպատոսները։ Լեւոն 13րդ պապը մինչև անգամ մի առանձին դեսպան — Նուիրակ ունի պարսկական դրան մօտ, այն է արքեպիսկոպոս Թովմասը։ Իսկ նիւթական միջոցների մասին էլ մի հարցնիր. ոսկին և արծաթը անձրեւի պէս տեղում է Պօստոնից և Հռովմից։ Իսկ այս ամենին ընդդիմադրելու համար ի՞նչ ունինք մենք։ 1) Ատրպատականում — մի եպիսկոպոս, որ նստում է Թաւրիզում, իսկ այժմ տօթերի պատճառաւ գնացել է ամարանոց Շուշի և հրաժարւում է մինչեւ անգամ դառնալ, ասելով որ ռոճիկը քիչ է, կամ պահանջելով, որ կարգին ռոճիկ նշանակեն, 2) մի դպրոց, որ հմուտ ղեկավարներ չունենալու պատճառով միշտ խաղալիկ է դարձել զանազան անձանց ձեռքում, ծառայել է աւելի զանազան ադանների և գործակատար անձանց սնափառութեան և փառասիրութեան, և որն, մինչեւ անգամ բարեկարգ ժամանակը, հազիւ կարողանում է Թաւրիզու հայ ժողովրդեան դաւակներին տարրական կրթութիւն տալու։ Իսկ Պարսկաստանում — մի արքեպիսկոպոս, որ յուսահատութեան մէջ աղաղակում է. «Ինչ կարող եմ անել աճագին նիւթական ոյժի դէմ։» Ահա այն ոյժերը, որոնցմով մենք պէտք է ընդդիմադրենք այն հզօր միաբանութիւններին, որոնք մի ձեռքում բռնած ունին աճագին նիւթական զօրութիւն, իսկ միւս ձեռքում բարոյական զօրութիւն։

Մեծ սխալ է կարծելը սակայն, թէ միսիօնարների յաջողութեան պատճառը նիւթական միջոցների գործադրութիւնն է։ Ո՛չ։ Այստեղ ներգործում են ընդհանուր պատմական օրէնքները։ ԺԹ. դարի եւրոպական լուսաւորութեան մղումը և հոսանքը այնքան սաստիկ է, որ բազմադարեան ճնշուած, միայն նիւթական կեանքով ապրող հայը վերջապէս սթափուել է և բարոյական, հոգեւոր ու մտաւոր կերակուրի կարօտութիւնն ևս զգում է։ Սակայն ո՞րտեղ յագեցնէ այդ կարօտութիւնը, այդ տենչը։ Տէր հայ-քահանայն, (որ շատ տեղերում հայերէն լեզուն անգամ չը գիտէ, այլ խօսում է քրդերէն կամ թուրքերէն) չէ կարողանում հոգեւոր մխիթարութիւն մատակարարել հայը մնում է բողոքականների ժողովարանը, որտեղ ամերիկացի միսիօնարը հասկանալի, աշխարհաբառ լեզուով կարդում է նրան աւետարան, քարոզ։ Հայը կամենում է իր որդուն ուսուցանել, գրել, կարդալ սովորեցնել, հայ դպրոց չը կայ, եղածն էլ անբարեկարգ, փող է պահանջում, և ահա բողոքականների դպրոցում սովորեցնում են և հայերէն և անգլիերէն և պարսկերէն. բայց դրանից դասական առարկաները ձրի են տալիս։ Կոպիտ հայ գիւղացի աղջիկը, որ հազիւ իր հօր տանը ցամաք հաց ունի ուտելու, յանկարծ տեսնում է, որ բողոքականների դպրոցում կարող է մինչեւ անգամ դաշնամուր ածել սովորել։ Ի՞նչպէս չը հրապուրուի, ի՞նչպէս չը վազէ։

Ես համոզուած եմ, որ եթէ մեր հոգեւոր իշխանութիւնք այնպէս տնօրինէր, որ Պարսկաստանում 5 բարեկարգ կեդրոնական դպրոցներ հիմնուէին և մի երկու հոգի լաւ քարոզիչ վարդապետներ ուղարկուէին, բողոքական և կաթոլիկ միսիօնարները իրենց բոլոր առաւելութիւններով հանդերձ, ո՛չ մի յաջողութիւն չէին գտնիր։ Ես իմ տեղական գործունէութեան մէջ շատ լաւ ճանաչել եմ հայի հոգին. նա հեշտութեամբ բաց չէ թողնում իր հայրենաւանդ սովորութիւնը, չէ շլանում օտարի զարդերով եթէ իր հայրենի տան մէջ հասարակ հագուստ ունի։

Սակայն ո՞վ պէտք է անէ այդ տնօրինութիւնը, ո՞վ պէտք է հոգայ, քանի որ ազգի գլուխը դեռ չէ եկել, մօտել իր տունը։ Բայց միւս կողմից յապաղումը շատ վտանգաւոր է, ուստի Սրբ. Սինօդը և Տեղապահ Մկրտիչ Արքեպիսկոպոսն մեծ ազգասիրական գործ արած կլինէին եթէ առ այժմ, ժամանակաւորապէս, գոնէ մի թեմական տեսուչ նշանակէին Պարսկաստանի դպրութեան, լեզուին, ժողովրդեան հետ ծանօթ և հմուտ անձն, ազգեցութեան տէր։

Համբարձում Առաքելեան
(Մեղու Հայաստանի)

ԱՆԳԼԻՈՅ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ՄԷԿ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն, տես Թիւ 221)

Փաստաբա՞ն է ինքը (Պ. Պրատլօ). ո՛չ անտարակոյս, վաւերագոյն քան զայն։ Երեւակայեցէ՛ք հակառակասիրութեան համար մի յոսկի և ի միս փոխուած և Պէնիկայի վազրի մը ջիղերով օժտուած, որ երկրոց աշխարհաց ամենէն խառնակ օրէնսդրութեան թաւուտ ու մացառուտ դաշտին մէջ ծածկուած կը մնայ։ Ինքը Պլաքսթըն կամ Մօնթէսքիէօ մ'է որ շարունակ զբաղած է ո՛չ թէ օրինաց ոգին պարզելու, այլ անոր տկար կողմերն ի վեր հանելու։ Կը դիզէ իւր գիտերը, ըստ հարկի իրաց՝ առաջին ու երկրորդ դատից մէջ դատապարտութիւն նաեւ յանձն կ'առնու, ծախքերը կը կուտակէ, կը բազմացնէ դատաստանական թղթերը, և հարկ եղած ժամուն միով ոստմամբ և միով հարուածով տատանոց՝ կը լմնցնէ գործը։

Զնաշխարհիկն Հեղինէ Թէրրի թող ներէ ինձ այս անգամ։ Երբ իրիկուն մը Վենետկոյ վաճառականը ([1]) յորջորջեալ թատերախաղին մէջ կը ներկայացնէր նա զԲորցիան, հանդգնանման Վերոնէզէի երային, իւր ձեւացուցած միջոցին Պ. Կարոլոս Պրատլօյի վրայ կը մտածէի։

Սիլօք կ'ուզէ իւր առնելիքը. կը պահանջէ լիտր մը միս, զոր եղկելին Անդոնիօ խօսք տուած է պայմանաժամին իւր մարմնէն հատուցանել, եթէ իւր երաշխաւորեալ բարեկամը չկարենայ իւր ստորագրութիւնը յարգել։ Տօմը տեղի կուտայ, ո՛րովհետեւ օրէնքը հրէին կողմն է։ Նոյն միջոցին վրայ կը հասնի Բորցիա, իրաւագէտի տարազով կերպարանեալ։

«Գրուած է, կ'ըսէ Բորցիա ամենայն ծանրութեամբ, որ հրեայն իւր մէկ լիտր միսն առնելու իրաւունք ունի։»

Եւ այս միջոցին Սիլօք դանակը կը սրէ, դուրս կը հանէ իւր սիրելի կշիռները, և ապա քանի մը քայլ կ'առնու գործադրութեան սկսելու համար։

«Կեցի՛ր վայրկեան մը, ո՛վ հրեայդ, կը կրկնէ փոքրիկ իրաւագէտը, կապտագոյն աչքերուն նենգաւոր փայլն ներքեւ։ Վկայագրին տնօրէնը քեզի է։ Մուրհակը լիտր մը միս կ'ըսէ։ Եթէ դու աւելի կամ նուազ կտրելու ըլլաս անկէ, նաեւ մէկին մը քսաներորդ մասը, եթէ կշիռդ մազի մը ծանրութենէն աւելի մէկ կամ միւս կողմը հակի, պիտի մեռնիս։ Եթէ քրիստոնէի արեան կաթիլ մը թափելու ըլլաս, պիտի մեռնիս և քու ինչքդ յարքունիս պիտի գրաւուի։ Այս է վենետիկեան օրէնքը։»

Այս բանիս վրայ Սիլօք կը թողու կ'երթայ, ակռաները կրճտելով, նշաւակ բազմութեան աղաղակաց։

Պ. Պրատլօ ճիշդ Բորցիայի դերը կը ներկայացնէ աւատական իրաւանց դէմ։ Օր մը երբ Կէնսութէյն կը դառնար՝ կրկնակունք զինքն սպաննել տալու փորձ մ'ըրին «ման անհատականին» պօռալով։ Անգամ մ'ալ ի Տըվօնբորդ, Բլիմութի մօտ, խոստացած ըլլալով ատենաբանութիւն մ'ընելու, դեռ առաջին բառերը հազիւ արտասանած՝ հաշտաթեան ամբաստանութեամբ կալանաւորել ուզեցին զինքը։

— Կը կալանաւորե՞ն զիս, շատ աղէկ։ Քանի ցորեկին կ'ընեմ իմ ատենաբանութիւնս, և ոստիկանութեան հոգն պարտաւորեալ է թող ինծի՝ մանաւ թէ քանի՞ պիտի ըլլայ իրեն կալանաւորել զՊրատլօ։

Բոլոր քաղաքը անհամբեր կ'սպասէր տեսնելու թէ ի՛նչ կերպով պիտի կատարէր իւր խօսքը։ Անկէց դիւրին բան չկայ։ Հասարակաց ժողովարաններու տէարք կը մերժէին միաբան իրենց սրահը Պ. Պրատլօյի փորձելու։ Զինուորական իշխանութիւնը գրաւած էր բոլոր այն պարապ տեղուանքը, ուր կարելի էր բացօթեայ դումարում մ'ընել։ Իսկ հասարակաց ճանապարհաց գալով, և ո՛չ իսկ մտածելու էր անոր վրայ։

«Եթէ օդապարիկ մը միայն ունենայի, ամպոց վրայէն կը խօսէի, կ'ըսէր ինքն իրեն Պ. Պրատլօ։ Բայց պէտք չկայ օդապարիկի»։ «Ատենաբանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Հասարակաց Պարտիզին դրանը դօտ», կը ծանուցանէին այդ ազդերը։

Ճիշդ սահմանեալ ժամուն Պ. Պրատլօ կը հասնի ժամադրութեան տեղը. կ'անցնի բազմութեան առջևէն ի ձայն ծափահարութեան, և վիշապաշօրաց գնդի մը քովէն կարգեալ ի ռազմ, ուր շարուած էին միանգամայն ոստիկանութեան ընտրելագոյն պաշտօնեայք, ձերբակալելու համար զայն եթէ հարկը պահանջէ։ Կը յառաջէ նա մինչեւ Թամարի քարափը, որ փոքրիկ առուակ մ'է որ կը բաժնէ զՏըվօնբորդ Բլիմութէն, հոն մակոյկի մը մէջ կը ցատկէ, և գետափէն մեղր մը տեղ հեռաւորութեամբ ապիկար ոստիկանութեան և սքանչացեալ բազմութեան առջին՝ կը խօսի երկու ժամ շարունակ։

Թամար առուակը Սօլդաշի իրաւասութեան ներքեւ է, և ափունքն երեք ոտք հեռու Բլիմութի ոստիկանութեան գաւազանը չէր կրնար իւր ուսոյը վրայ իջնալ։ Ահաւասիկ Պ. Պրատլօյի գիտը։

Իսկ ոստիկանութեան հողաքարծուին գալով, այն աստիճան դաւանցուց Պ. Պրատլօ նորա կեանքը, և այնքան դատաւորական իրաւասութեանց ներքեւ ձգեց զինքը, որ վերջապէս որոշեց եղկելին պաշտօնական անձնասպանութեամբ լմնցնել գործը, այսինքն հրաժարական տալով պաշտօնէ, որ ոստիկանի մը համար հաւասար է իրական անձնասպանութեան։

Ուրիշ անգամ մ'ալ Լոնտոնի գործաւորք հաւաքական ծախիւք ժողովատեղի մը շիներ էին անորոշ հողի մը վրայ, բայց անակնկալ տէր մը յետոյ յանկարծ մէջ տեղ ելնելով գրաւեց ստացուածքը, որովհետեւ ըստ մասն օրինաց իրեն կը պատկանէր այդ շէնքը։

«Շատ աղէկ, ըսաւ Պ. Պրատլօ, եթէ կանգուն մնալու ըլլայ»։ Ուստի ժողովեց գլուխը շատ մը մարդիկ, յարձակեցաւ սիփոնի նման կատաղաբար շէնքին վրայ, և զայն քանդեց։ Իւրաքանչիւր ոք առաւ տարաւ իւր աղիւսը մասը, և կալուածատէրը մնաց կորակոր իւր անյաջողութեանը վրայ։ Բայց զարմանալին այն է որ նոյն իսկ կալուածատէրն ստորագրեր էր այդ շէնքին շինութիւնը յառաջ մղելու համար, համարելով թէ իրեն պիտի մնար ապա. մինչդեռ այս մասը միայն թողուցին իրեն՝ որ իւր իրաւունքն էր։

Փքքրադունէն անցնինք մեծագունին։ Պ. Պրատլօ քանի տարիէ ի վեր անաստուածեան ու հանրապետական ընտիր լրագիր մը կը հրատարակէ Ազգային Վերանորոգութիւն անուամբ։ Օրէնքը իբր երաշխաւորութեան աւանդ՝ 800 լիրա ստեռլին կը պահանջէր, իբրեւ պահեստի դրամ ի հատուցումն տուգանաց «ընդդէմ ամենայն հայհոյական ու գրգռիչ հրատարակութեանց»։ 1868 ին, արդէն տասն երկու տարիէ ի վեր կը հրատարակուէր լրագիրը, երբ Պ. Տիզրայէլի միտքը դրաւ մէջ տեղ հանելու՝ որ Ազգային Վերանորոգութիւն ըսուած լրագիրը պահանջուած երաշխաւորութեան աւանդը բնաւ ձգած չէր, ուստի կը ծանուցանէ արտօնատէրին կա՛մ հատուցանել զայն և կա՛մ դադրեցնել հրատարակութիւնը։

Պ. Պրատլօ ի պատասխանի այս բանին՝ լրագրին անուանը տակ տպել կուտայ Լրագիր հրատարակեալ ի ժամանց ու արգելման թագուհւոյն կառավարութեան, որուն վրայ հրաման կ'ընդունի ներկայանալու արքունի ընդհանուր դատախազին։ Դատավարութեան ժամանակ, ընդհանուր դատախազը հարկադրուելով գործը երդուեալ ատեանի յանձնել, կը պրծի ինքը և ետ կը քաշուի։

Այս բաներս պատահած միջոցին, պաշտօնարանը կ'իյնայ, և կը հասնի պաշտօնի Պ. Կլատստըն։ Նոյն ինքն և սա ձեռք կ'առնու սկսուած դատը, բայց Պ. Պրատլօ գործը կը տանի կը հասցնէ մինչեւ բարձրագոյն ատեանը, և ուր ուրեմն Պ. Կլատստըն ստիպեալ հարուած մը ընդունելով դատական ինչ ինչ խնդիրներու մէջ, կը խոստովանի իւր ապիկարութիւնը։

Ահա այս կերպով հարկ եղաւ խափանել օրէնք մ' զոր կարելի չեղաւ ի գործ դնել, և անհետացաւ անգլիական ժողովրդեան ծափածայն գոհութեամբ տպագրութեան վերջին խոչընդոտն ալ։

Պ. Պրատլօ միայն ատենական ասպարիզի մէջ չէ որ կը ցուցնէ իւր այս մեծ գործունէութիւնը, այլ եւ լրագրաց, մանր հրատարակութեանց և ժողովոց մէջ։

Անհնազանդութիւնք, դաւառաց մէջ շրջագայութիւնք, աշխարհագրական ու կրօնական խնդրոց վրայ հասարակական վիճաբանութիւնք, Լոնտոնի հրապարակաց մէջ քսան հազար ունկնդրովք մեծամեծ ցոյցեր, ասոնք ամենքն ալ լաւ միջոցներ են իրեն համար։

Պէտք է Գիլթ-Բինդ Ճէմսըն տեսնել զինքը, ուր պատրաստ է յարձակելու քաղաքին մէջ մոլորեալ եկեղեցական խեղճ անասունի մը վրայ, և կամ Հայտ-Բարքի կամ Թրաֆալկար Սքուէրի բազմախուռն գումարմանց մէջ, ուր մեծամասնութիւնը՝ թոքից կարողութեան և յաճախ միայն թանձրութեան համեմատութենէն կը չափուի։

Պ. Պրատլօ իւր բարձր հասակովն այդ մարդկային ալեաց մէջէն դուրս կը ցցուի, և զօրաւոր ձայնովը կ'իշխէ միւսին։ Իւր լայնարդ բերնէն, և լերկ ու զօրաւոր գլխէն, որուն ճակատին վրայ Պալզաքի նման հարթ մազեր միայն կ'երեւան, կը թափի առանց դժուարութեան սերմանստութեան հրահանգ մը։ Շարժուածքը չափաւոր է, աչերը պայծառ, իսկ գոյնը վաղեմի արձանի մը փղոսկրանման սպիտակութիւնն ունի։ Դիմագծերը դրեթէ եթովպական են, լծոսկրը դուրս ցցուած, ականջները լայն և աղէկ ամփոփեալ, որոնք մարդկանց դաշտագետնոյն վրայէն նկարուելով երկնից մխրագոյն վարագոյրին վրայ, անպատճառ Մեմնոնի մը գաղափարը կ'արթնցնեն ի մեզ որ կ'արձակէ իւր առաւօտեան պատգամը։

Ցանկարծ առարկութեան կամ թշնամանաց խարազանի մը հարուածէն ըմբիշը հանդիսավայր կ'ելլայ։ Դէմքը կը բորբոքի, շրթունքը բերնին մէջ կ'ամփոփուի, բազուկները կը փակին հակառակորդին վրայ, կը պնդէ զայն, կը սեղմէ, կը քամէ սրնգանման, կը նետէ սալայատակին վրայ անաւրին, եւ կ'անցնի ուրիշ մը՝ բազմութեան աղաղակաց ու ծունծղանց մէջ։ Գեղեցիկ, մեծ ու շէքսբիրեան է այս տեսարանը, բայց թէ որ պատահելու ըլլայ որ ագռաւելին մէջ մէկու մը կուրծքը ճմլուի կամ թէ ուղեղը ջախջախի, այս մանրամասնութիւնքն ալ անկլօ-սաքսոն վայելչութեան լրման մէջ կ'անհետանան։

Այն սեղմ վիճաբանութեան արուեստն ու անհամար ճարպիկութիւնն՝ որով Պ. Պրատլօ աճաւոր ախոյեան մ'եղած է, գրեթէ անքացատրելի կ'ըլլային մեզ, եթէ չի գիտնայինք որ այս անաստուածը ամեն բանէ առաջ աստուածաբան մ'է, եւ թէ աստուածաշնչական վիճաբանութեամբք մտած է նա աշխարհագրական կենաց մէջ։ Կ'ախորժի թշնամւոյն հողոյն վրայ մարտ պատերազմ, եւ ահա անոր համար Հնգամատենին և Երկրորդումն օրինաց վրայ նոյն խորամանկս ունկնդիր ըրած է՝ ինչ որ սահմանադրական օրինաց վրայ։

(Շարունակելի)

([1]) Թատերախաղ Շէքսպիրի։

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՒԱՆԴԻՑ ԱՐԿՂԻ

Յօդուած 1. — Պատրիարքարանի մէջ աւանդից արկղ մը հաստատուած է, ուր պիտի պահուին վէճի տակ եղած ընկերութեանց դրամները, Թաղական խորհրդոց կողմանէ յանձնեալ աւանդ դրամներ, կտակներ և վերջապէս ամեն տեսակ աւանդ դրամ։

Յօդ. 2. — Բացարձակապէս արգիլեալ է այդ դրամները Պատրիարքարանի ո եւ է պէտքերը գործածել։

Յօդ. 3. — Սոյն արկղի բանալին Տնտեսական Խորհուրդն իւր մէկ անդամին կը յանձնէ, դոյից մասնաւոր տետրակը ըստորագրել տալով և դոյից ամբողջութիւնն ստուգելով։

Յօդ. 4. — Տնտեսական Խորհուրդն աւանդապահ անձին անունը Քաղաքական Ժողովին կը ներկայացնէ ընտրութենէն անմիջապէս յետոյ։ Աւանդապահն ընդհանուրին վստահութիւնը գրաւած անձ մը պէտք է ըլլայ։

Յօդ. 5. — Աւանդապահ խորհրդականը պատասխանատու է Տնտեսական Խորհրդին, որ իրաւունք ունի որ ժամանակ որ ուզէ դոյից ամբողջութիւնն ստուգելու։

Յօդ. 6. — Տնտեսական Խորհուրդն ամբողջութեամբ պատասխանատու է Քաղաքական Ժողովին, որ նոյնպէս դոյից ամբողջութիւնն ստուգելու իրաւունք ունի։

Յօդ. 7. — Ամեն մայիսի սկիզբները Տնտեսական Խորհուրդն աւանդից սնտուկին վիճակը տեղեկագրով մը կը հաղորդէ Քաղաքական ժողովին՝ իւր համարատուութեանը կցելով։

Յօդ. 8. — Ներկայ հրահանգը կրնայ բարեփոխուիլ մէկ տարի վերջը։

Ազգային Վարչութեան Քաղաքական Ժողովս սոյն հրահանգն իւր սեպտեմբեր 12 ի նիստին մէջ ընդունելով հաստատեց, և յանձնեց Տնտեսական Խորհրդոյ ի գործադրութիւն։

Պատրիարքական Փոխանորդ
Գէորգ Ծ. Վ. Ռուսինեան
Ի Դիւանէ Քաղաքական Ժողովոյ
Վ. Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. Գալֆայեան Ս. Մոսդիչեան

18 Սեպտեմբեր 1884
ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պոլիս

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Ծովեզերքէն հաւաքուած խեցիներն, որք շատ անգամ սենեակներու մէջ զարդի տեղ կը դրուին և կամ ժողովածոյ կազմելու կը ծառայեն, կունենան երբեմն բիծեր որք կը ծածկեն սոսարկային գեղեցկութիւնը։ Այդ բիծերը մաքրելու համար ջրոյ մէջ եռացնելու է սոդա և թողելու է որ սոդան յատակը իջնէ։ Երեսի ջուրը ուրիշ անօթի մէջ լեցնելու է և խեցինները մէջը ձգելով 6-7 ժամ եփելէ յետոյ մի քանի անգամ պաղ ջրով լուալու է զանոնք։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԷՖ. ՄԵՐՐԷՄ-ԴՈՒԼԻ

Գործակիցք

ՌԱՀԻՄ ԷՖ. Մահմետական օրէնսգէտ.

Յ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ ԷՖ. Փարիզու ճեմարանէն.

Ն. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ԷՖ. Օսմանեան իրաւագէտ Ա. կարգի։

Այս գրասենեկին յարաբերութիւնք օր ըստ օրէ ընդարձակուելով հարկադրեցին տալ անոր վերոյիշեալ կազմակերպութիւնը։ Նոր գործակիցներու աջակցութեամբ այսուհետեւ պիտի բաւականութիւն նաեւ Շէրէէ գատերն, և գործերն առ հասարակ ամենն ալ պիտի ստանան իրենց լուծումն աւելի փութով և խնամօք։

Գրասենեակ, Կալաթա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 5։

ՀԵՆԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԷԵՑ
ԳՐԱՍԵՆԵԱՆ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

ԱԶԴ

Կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան թէ՝ Թօփրաքու Պէհլըպաղ անուն Թաղը .... հիւանդութիւնն դարմանելով տարիներէ ի վեր իւր յաճախորդաց գոհունակութեան արժանի եղող Եպրաքսէ անուն կինը, վերջին հրդեհին պատճառաւ Իմրահօր՝, Հաճի Մանօլ փողոցը թիւ 14 տունը փոխադրուած է։

1—2

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Ցուցարար .... դէմ մեր պատասխանը հիմա պատրաստ է, և կը վաճառուի Պաղճէ-գաբու ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը, և Ղէտիք-փաշա մեր բնակարանը. գին 60 փարայ, դուրս ղրկուելու բոստային ծախքը մեր վրայ ըլլալով։

Այն գրքոյկը երեք մասերու բաժնուած է, կը պարունակէ նախ, Բողոքականաց մեջի դէմ հրատարակուած Ցուցարար .... դէմ մեր պատասխանը։

Երկրորդ, Ս. Գրոց վկայութիւններով ցուցուած է թէ Բողոքականութիւնը Քրիստոսի առաքեալներուն քարոզած պարզ քրիստոնէութիւնը չէ. երրորդ մեր (Քրիստոսի աշակերտաց) ընդունած և քարոզած քրիստոնէական վարդապետութիւնները համառօտիւ։

Աւետարանիչ
Գ. Ն. Շէյլմանեան

1—15

(Մամլոյ տակ)

ՄԱՆՈՒԷԼ Կ. ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

Ուղեւորութիւն ի Հայաբնակ գաւառս Արեւելեան-Տաճկաստանի.

ՏՆՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
Սարէն եւ Ջորէն, Հնէն եւ Նորէն
Պիտանի գիտնոց

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ձօն խորին երախտագիտութեան
Առ Ամենապատիւ Տ. Հայրիկ Խրիմեան
Նախորդ Պատրիարք Թուրքիոյ Հայոց.

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Խրատք մանկանց. Հին և Նոր Կտակարանէ և Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ պատմութենէ համառօտութիւն և աղօթք.

Գրեց
Դոկտոր Վարդապետ Սրուանձտեանց

Տպագրութիւն պատկերազարդ.

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը, Մէրճան, թիւ 37։ Կը գտնուի նաև միւս գրավաճառաց քով։ Գինն է 40 փարա, կազմեալին՝ 60 փարա։ Շատ առնողին % 20 զեղչ կը լինի։

Գրավաճառաց քով կը ծախուին նաև հեղինակին միւս գործերը։

ԼԻԴԱԻԹԻ ՕՍԱՐ
ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՐՈՒԱԾՔ
Գրեց և Հաւաքեց
Մինաս Աբէլեան

Բարոյական, Նկարագրական, Գիտական և Պատմական հատուածներ, Առակներ, Ջուարճալիք, Հանելուկներ, այլ և այլ Մուրհակներ, Պայմանագրեր, Նամակներ և Աղերսագրեր։

Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց և Պաղճէ-Գաբու ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու քով։ Գին 100 փարայ։

ԻԼԱՆ

Տօքթօր Պէկեան Յակոբ էֆէնտինին Տիրան Թիւրապեան զիմմէթինտէ պա սէնէտ ալաճաղը օլան իւզ ատէտ օսմանը լիրանըն մա ֆայիզ վէ մէսարիֆը մուհաքեմէ մէտեունը մէրգում Տիրան Թիւրապեանտան թահսիլ հադդընտա դաւիլի իմիրադ օլմադ իւզրէ իքինճի մէճլիսի թիճարէթտէն 301 գիլդատէ 12 վէ աղօսթօս 22 թարիխլու վէ 293 նօմէրօլու պիր գըթա իլամը ըղյապի սատր օլմըշ, վէ մէտեունը մէրգումըն էլէնտէ .... օլտուղը պիլինէմէտիկի ճիհէթլէ, իլամը մէզքիւր սուրէթինին Նիզամը մախսուսընա թէվֆիգըն իլանըն թէպլիղիյլանաճաղը թարաֆընտան պա արզուհալ իսթիտա դըլընմըշ օլտուղընտան՝ ուսուլը մուհաքեմէի թիճարէթ իճրա տայիրէսի տիվանխանէսինէ թալիգ խուլմէթլէ թարիխի իլանտան իթիպարէն թօգսան պիր կիւնէ տէկին մէտեունը մէրգումըն մահքեմէի թիճարէթ իճրա տայիրէսինէ միւրաճաաթլէ խուսուսը վիճտանի իթմէսի, իթմէտիկի թագտիրտէ պէր մէնվալը մուհարրէր իլամ սուրէթինին քէնտուսինէ թէպլիղ օլունուշ նազարը իլէ, հիւքմի իճրաը թալիփի օլաճաղընտան՝ իլանը քէյֆիյէթ միւպատէրէթ գըլընտը։

2 Թէշրինի էվվէլ 300

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հայվանաթը միրիյէ իչուն միւպայէա օլընաճաղը էվվէլճէ իլան օլունան ալթմըշ իքի պին ճէտիտ գանթար գայըրը սամանըն պէհէր ճէտիտ գանթարը օն ալթը ղուրուշ օն բարայա չէքիլմիշ օլտուղու միւզաքէրէսի իլէ թալիպի եօգտուր, օլուպ թէշրինի էվվէլ բուզմինին ալթընճը ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէքլինտէն, վէ սէքիզինճի բաղար իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէն ֆիյաթընտա խիւզոտէ պէյ թէնզիլի գապուլ խիլէճէքլինտէն, իմտի իմտիյէ թալիպ օլան լէրին լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

1 Թէշրինի էվվէլ 1300

3—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Շամը Շէրիֆտէ պուլունան ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայիա օլունաճագ համթայըն չէրայիթի միւզաքէրէսի իլէ պէհէր դըյէյի ալթըգի ալթը փարա վէ պիր փարանըն եիւզ ճիւզինտէն եէթմիշ պէշ ճիւզինէ եանի պէհէր դըյէյի ճէտիտ տեօրթ փարա վէ պիր փարանըն եիւզ ճիւզինտէն եէթմիշ սէքիզ ճիւզինէ օյարագ թալիպի եօգտէսինտէ օլուպ թէշրինի էվվէլը բուզմինին օնպիրինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէքլինտէն իմտի իմտիյէ թալիպ օլանլարըն լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Թէշրինի էվվէլ 1 1300

3—3

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՈՒԸԼԻԿՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիլթըլ, Եօրկիատիս խան, Պաղճէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիատի խան թիւ 15։

AU BON MARCHÉ

Le système de vendre tout à petit bénéfice et entièrement de confiance est absolu dans les magasins du BON MARCHÉ **Paris.**

MAISON
Aristide BOUCICAUT
NOUVEAUTÉS

Maison reconnue la plus digne de ce titre par la bonne qualité et par le bon marché réel de toutes ses marchandises. **Paris.**

Les MAGASINS DU BON MARCHÉ sont les plus grands, les mieux agencés, les mieux organisés, et comptent à ce titre, parmi les curiosités les plus remarquables de Paris. Une partie des constructions en cours d'exécution sera ouverte en octobre, sur une superficie de 1,600 m carres. La surface totale occupée par les magasins est de 10,000 m. carrés.

Nous avons l'honneur d'informer les Dames que NOTRE CATALOGUE ILLUSTRÉ des Nouveautés de la saison vient de paraître et qu'il sera envoyé *franco* à toutes les personnes qui en feront la demande. Nous envoyons de même *franco*, sur demande, les échantillons de tous nos tissus nouveaux en soieries, lainages, draperies, étoffes nouvelles, tapis et ameublements, etc. etc., ainsi que les albums de nos modèles nouveaux en toilettes nonvelles, robes, costumes confections, modes et coiffures, jupes, jupons, peignoirs, costumes et vêtements pour fillettes et garçons, lingerie, linge confectionné, parapluies, ombrelles, gants, cravates, fleurs et plumes, chaussures pour Dames, etc.

Nos envois pour la Grèce et la Turquie atteignant une valeur de 25 fr. sont expédiés *franco* de port jusqu'au port d'embarquement. Les envois ne pouvant être faits sans suite de remboursement, nous prions notre clientèle d'envoyer le montant avec la commande.

La Maison du Bon Marché n'a de succursales ni en France ni à l'Etranger.

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինչքին ներկայանալ։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալը, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԻՐՈՒԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
Առ ընտանեաց քահանայս

ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՄԵՏԱՂԵԱՅ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ
ՏՈՒՓԵՐՈՒ
մասնաւորապէս Ծխախոտի համար
ԲԱՐՈՒՆԱԿ ԲՈԼԱՏԵԱՆ

Մենաշնորհեալ յՕսմ. Կառավարութենէ
ՇԱՏ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ Թիթեղեայ տուփեր մասնաւորապէս ծխախոտի համար։

Գործին դեղեցկութեան, դիմացկունութեան և այլ ամենայն տեղեկութեանց համար դիմել առ

Խ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ
Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց թիւ 38
Պոլիս, Եէնի-ճամի, Զինճիրլիւ փողոց » 51

Գաւառներէ ուղղակի յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Ի Թօփհանէ փողոց, Տուզօղլու տան, թիւ 70

Այս վաճառատուն՝ որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իւր յաճախորդները գոհացնելու ջանք չէ խնայած, կը ծանուցանէ թէ Չինաստանի և Ճավայի բերքերէն այս անգամ զանազան տեսակ ընտիր թէյեր (չայ) բերել տուած է յատկապէս, եւ կը խնդրէ սիրելի ազգայիններէ, մանաւանդ գաւառացի Հայ վաճառականներէ որպէս զի հաճին գէթ միանգամ ի մօտոյ տեսնել իւր ապրանքներն և փորձել թէ՝ տեսակաց լաւութիւնը, եւ թէ՝ գիներու աժանութիւնը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՔԻՐԵՃ-ԳԱՊՈՒ, Թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետեւեալները։

Հանքածուխ, ՆԻՒՔԱՍԼ և ՔԱՐՏԻՖ.
Զօնկըլտաք երկաթ, ՔԱԼՏԷՐ — թիւ 1.
Հանքածուխ, ՔՕՔ.
Տոկուն աղիւս, ՔՕՎԼԷՆ.

Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԽԻՍՏ ԱԺԱՆԳՆԵՐՈՎ կը վաճառուին։

VICHY
ՎԻՇԻ

Վաղըմբրոզ, Փոխէլ 8 Պուլվար
Մօնմարթր.

GRANDE GRILE. — Աղային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խցումն, նեղքի գործարանաց խանգարում, մաղձային քար եւայլն։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CÉLESTINS. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), ալպումինուրիա (Ալպումինուրի)։

HAUTERIVE. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, ալպումինուրիա։

Ագբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քափսիւլին վրայ։

Պոլսոյ ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլէ և Արեւելեան գիծը.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Ալճէրիան	2500	Ֆլավիան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլորենտիան	3700
Անատոլիան	2500	Ֆլորիան	3700
Աթէնեան	2500	Իպերիան	5500
Արապիան	3700	Իլիրիան	5300
Պալմիրեան	6000	Իտալիան	5500
Պոլիկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քաստիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օբորթօ	700
Էմիրալտ	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անատոլիան շոգենաւը նաւապետ Ֆըլիմինկ դէպի ամսոյ 20 ին Լիվըրբուլէ աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆօնթէն.
Զմիւռնիոյ առ, Գ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղէքսանդրիա, Կ. Լ. Վաղման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտատօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթօլ և ընկ.

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլայի և Բօրէէ գիծը կանոնաւորապէս բանող

Սամոն և Տրապիզոն երկաթիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէրսի որ Սեպտեմբեր 28 ին Մարսիլիայէն և Հոկտեմբեր 15 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երկաթիք յառաջիկայ շոգենաւն է Բէլֆօր, որ Հոկտեմբեր 6 երկուշաբթի և Լա Մէրսէ որ Հոկտեմբեր 7 և ..... օր պիտի մեկնի։

Ուղեւորի և ապրանքի ......

Նաւուղիէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ԲՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, թիւ 141

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի գիծը բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆերօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օամանիս	4000	Բերա	3000
Մէսօպոթամիա	3250	Ատլանտիք	1760
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Թանիսիա	3250	Օլինտօս	800
Մարէօթիս	3250	Սէսիլ	700

Թէպս շոգենաւը նաւապետ Ֆորէսթըր Լիվըրբուլէն ասդ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվըրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԲԱՓԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ, Միջերկրականի և Օտեսայի գիծը կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոլ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըլօ
Արմաւա	2,500	Ռոճըրս
Արգատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռոպսըն
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բոռմէլիա	2,800	Ֆօթըրգիլ

Այա Սոֆիա շոգենաւը Լիվըրբուլէն ասդ կը հասնի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱՔԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրն անգամ մը կը բանին Լիվըրբուլէ և Միջերկրականի գիծը.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մարոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նամի	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բավոնիա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,300
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քաթալոնիա	4,700	Սարագոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թրինիտատ շոգենաւը, նաւապետ Ուիլս Հոկտեմ. 15ին Լիվըրբուլէն ասդ կ'սպասուի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան Ղալաթիա

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Ալպանօ	2,000	Լէբանտօ	4,500
Անծէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարսալօ	2,500
Պաստանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէլրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաստէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Ռիօ	2,800
Տրագօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էլտրօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սէլիբօ	2,000
Կրօտինօ	2,200	Սօրէնտօ	1,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիվէլի	1,300
Հումպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ձիսօ	2,300	Թասսանօ	3,600
Քէլօ	2,000	Ճէտօ	3,600
Քօմօ	2,200	Ջեկ	1,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	140

Տրօօ շոգենաւը, նաւապետ Տոնկլաս, Անգլիայէն ասդ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և իւր բեռը պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի։

Կօլօմպօ շոգենաւը ամսոյ 25 ին Անգլիայէն մեկնեցաւ Զմիւռնիա և Կ. Պոլիս երթալու համար և Հոկտեմբեր 12 ին ասդ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 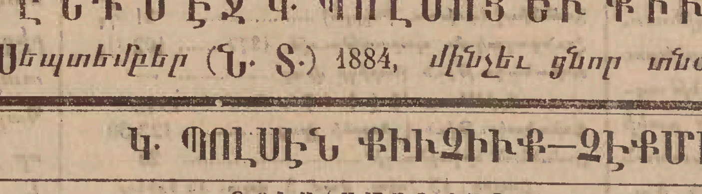 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 20 Սեպտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 0–22; Իրիկուն: 24–64)

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62	64
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 49	1 31	2 35	3 6	3 45	4 10	4 46	5 16	5 47	6 6	6 31	7 ...
Գում-գաբու	6 28	7 —	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	12 59	1 42	2 46	3 17	3 56	4 21	4 57	5 27	5 58	6 16	6 42	7 11
Եէնի-գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 3	1 46	2 50	3 21	4 ...	4 25	5 1	5 31	6 2	...	6 46	7 15
Ճամուռ փաշա	...	...	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 6	1 49	2 53	3 24	...	4 28	...	5 34	6 5	...	6 49	7 18
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 11	1 54	2 58	3 29	4 6	4 33	5 7	5 39	6 10	...	6 54	7 23
Եէտի-գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 14	1 59	3 3	3 32	4 11	4 36	5 12	5 42	6 13	6 26	6 57	7 28
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 15	...	4 23	...	5 24	...	...	6 38	...	7 39
Այ-Ստեֆանոս	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	3 25	...	4 33	...	5 34	...	...	6 50	...	...
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 59	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 3–23; Իրիկուն: 25–1)

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1	
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	...	...	7 1	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Այ-Ստեֆանոս	...	...	7 12	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 38	...	3 46	...	4 47	...	6 1	...	6 51	...
Մագրիգիւղ	6 —	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 49	...	3 57	...	4 58	...	6 12	...	7 5	...
Եէտի-գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	1 24	1 58	2 28	3 2	3 37	4 11	4 41	5 12	5 47	6 26	7 2	7 26	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	1 28	2 2	2 32	3 6	3 41	...	4 45	5 16	...	6 30	...	...	...
Ճամուռ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	1 33	2 7	2 37	3 11	3 46	...	4 50	5 21	...	6 35	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 36	2 10	2 40	3 14	3 49	...	4 53	5 24	...	6 38	...	...	...
Գում-գաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 41	2 14	2 45	3 19	3 54	4 22	4 58	5 29	5 57	6 43	7 12	7 40	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 03	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 50	2 23	2 54	3 28	4 3	4 31	5 7	5 38	6 6	6 52	7 21	7 50	...

1. Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց մէջ։
2. Կիրակի օրերը 26 թիւ կառախումբն մինչեւ Քիւչիւք—Չէքմէճէ պիտի երթայ Ֆլօրիա հանդիպելով։ Այ—Սթեֆանոյէն պիտի մեկնի երեկոյեան ժամ 2. 24ին և Քիւչիւք—Չէքմէճէէն պիտի վերադառնայ ժամ 4. 31ին Այ—Սթեֆանօ երթալու համար, ուր 39 թիւ կառախմբին հետ պիտի հաղորդակցի։ —Կիրակի օրերը 20 թիւ կառախումբը Ֆլօրիա պիտի հանդիպի։